

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēdes stenogramma

2002. gada 7. maijā

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aivars Endziņš

A.Endziņš

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Tiek izskatīta lieta nr. 2001-16-01 *“Par Prokuratūras likumā (33. panta pirmā daļa), Latvijas Republikas Advokatūras likumā (14. panta 3. punkts) un Notariāta likumā (9. panta 3. punkts) ietvertās prasības par Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes atzinuma nepieciešamību atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 106. pantam”*.

Lietu Satversmes tiesa izskata pilnā sastāvā. Tiesnesis Jelāgins, Čepāne, Ušacka, Lepse, Skultāne, Apsītis un Endziņš.

Lietas dalībnieki -

pieteikuma iesniedzēja pārstāvis Līga Biksiniece, attiecīgā pilnvara;

un institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu - pārstāv zvērināts advokāts Eduards Ikvilds, attiecīgais pilnvarojums pievienots.

Uz tiesas sēdi aicinātas pieaicinātās personas:

Latvijas Universitātes Juridiskas fakultātes prodekāna vietas izpildītājs, docents Jānis Lazdiņš;

Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības un zinātnes departamenta direktors Jānis Čakste;

un Rēzeknes Augstskolas augstākās profesionālās izglītības studiju programmas „Jurists” direktors Dr.iur., asociētais profesors Jānis Rozenbergs.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi? Nav.

Saeimas pārstāvim? Nav.

Līdz ar to sākam lietas izskatīšanu pēc būtības.

Tiks nolasīts tiesneša ziņojums.

Lūdzu, Lepses kungs!

A.Lepse

Konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā 2001.gada 22.oktobrī iesniedza Valsts cilvēktiesību birojs.

2002.gada 7.februārī Valsts cilvēktiesību birojs iesniedza konstitucionālās sūdzības precizējumu.

Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Prokuratūras likuma 33.panta pirmajā daļā, Latvijas Republikas Advokatūras likuma 14.panta 3.punktā un Notariāta likuma 9.panta 3.punktā ietvertās prasības par Latvijas Universitātē iegūtās izglītības un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes atzinuma nepieciešamību par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam un 106.pantam, pasludinot tos par spēkā neesošiem no sprieduma pasludināšanas brīža.

Saeimas atbildes rakstu Satversmes tiesā ir iesniegusi, tas pievienots lietai.

Lietas sagatavošanas gaitā papildu paskaidrojumi un dokumenti tika pieprasīti no Izglītības un zinātnes ministrijas, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes, Saeimas Kancelejas, Valsts kancelejas, Latvijas Valsts arhīva, Biznesa augstskolas "Turība", Rēzeknes augstskolas, Latvijas Policijas akadēmijas, biznesa institūta "Livonija", Baltijas Krievu institūta, Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centra, Augstskolu informācijas centra, Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras, Latvijas zvērināto notāru padomes un Latvijas Zvērināto advokātu padomes.

Minētās institūcijas un mācību iestādes atbildes ir iesniegušas. Atbildes vēstules kopā ar papildus iesniegtajiem dokumentiem pievienotas lietai.

Bez tam, lietai pievienoti normatīvo aktu teksti, izraksti no Saeimas sēžu stenogrammām, izskatot likumprojektu "Par Advokatūras likumu", Notariātu likumu un Prokuratūras likumu un grozījumiem tajos, kā arī 5. Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisijas sēžu protokoli un sagatavošanas materiāli par likumprojektu "Prokuratūras likums" apspriešanu.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāv Valsts cilvēktiesību biroja pilnvarota pārstāve Līga Bikseniece, Saeimu pārstāv pilnvarotais pārstāvis Eduards Ikvilds.

Uz tiesas sēdi aicinātas pieaicinātās personas - Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes prodekāna vietas izpildītājs, docents Jānis Lazdiņš, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības un zinātnes departamenta direktors Jānis Čakste; un Rēzeknes augstskolas Augstākās profesionālās izglītības studiju programmas „Jurists” direktors Dr.iur., asociētais profesors Jānis Rozenbergs.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2002.gada 8.aprīlī. Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" 2002.gada 16.aprīlī.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi paziņots rakstiski 2002.gada 12.aprīlī.

Ar lietas materiāliem iepazīnušies - pieteikuma iesniedzēja - Valsts cilvēktiesību biroja pilnvarots pārstāvis Līga Bikseniece un Saeimas pilnvarots pārstāvis Eduards Ikvilds.

Ziņoja tiesnesis Lepse.

A.Endziņš

Paldies. Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi? Nav jautājumu. Paldies.

Vārds tiek dots pieteikuma iesniedzēja pārstāvei Līgai Biksenieces kundzei lietas faktisko apstākļu izklāstam un pamatojumam un atgādinu, ka saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 28.panta 6.daļu 30 minūtes jūsu laiks.

Lūdzu!

L.Bikseniece

Augsti godājamā tiesa! Cienītie klātesošie!

Latvijas Republikas Satversmes 91.pants garantē, ka visi cilvēki ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā un ka cilvēktiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

Par diskrimināciju tiek uzskatīta atšķirīga attieksme pret personu vai personu grupu līdzīgā situācijā un apstākļos. Šādai attieksmei nav likumīga mērķa, objekta, demokrātiskā sabiedrībā nepieciešama pamata, vai tā nav samērīga.

Savukārt Satversmes 106.pants paredz, ka ikvienam ir tiesības izvēlēties nodarbošanos un darba vietu, atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

Valsts Cilvēktiesību birojs ir konstatējis, ka šīs normas šobrīd tiek pārkāptas, ja jau pašos likumos ir radīta nevienlīdzība un diskriminācija darba tirgū.

Un minētā Prokuratūras likuma 33.panta 1.daļa, Advokatūras likuma 14.panta 3.punkts, kā arī Notariāta likuma 9.panta 3.punkts kā būtisku kritēriju attiecīgo sfēru amata kandidātiem nosaka, ka par tādiem var kļūt personas, kuras ieguvušas augstāko juridisko izglītību Latvijas Universitātē, vai kādā citā augstskolā, kura pēc Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes atzinuma pielīdzināma Latvijas Universitātei.

Tātad šo likumu normu redakcijas uzskatāmi norāda, ka zināmas kontroles funkcijas par juridiskās izglītības kvalitāti Latvijā un jauno juristu turpmāko nodarbinātību ir piešķirtas Latvijas Universitātes Juridiskajai fakultātei, nostādot tātad jebkuru citu augstskolu absolventus nevienlīdzīgā situācijā ar Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes absolventiem, kas nav pamatoti ne pēc būtības, ne pēc augstākā juridiskā spēka tiesību normām, ko es turpmākajā gaitā centīšos pierādīt.

Apstrīdamās normas ir pieņemtas attiecīgi 1993. un 1994.gadā, laikā, kad pēc neatkarības atgūšanas Latvijā vēl tikai sāka dibināties jaunas augstskolas, bet lielai daļai juristu bija ārvalstīs un visvairāk bijušajās PSRS republikās iegūtā izglītība. Un apstrīdētās normas tika pieņemtas, lai aizsargātu sabiedriski nozīmīgas profesijas pret nekvalificētu personu iesaistīšanos tajās un likumdevējs izlēma uzticēties Latvijas Universitātes Juridiskajai fakultātei kā tobrīd vienīgajai Latvijā un kurai arī PSRS laikā bija tiesības piešķirt jurista kvalifikāciju un kura jau kopš pagājušā gadsimta divdesmitajiem gadiem gatavoja juristus Latvijā.

Taču šobrīd šīs normas vairs nekalpo savam mērķim - sabiedrības interešu efektīvai un profesionālai aizsardzībai un pārstāvībai, bet gan rada diskrimināciju. Un tādēļ tās būtu atceļamas.

Neapšaubāmi, ka izglītības pakalpojumu sniedzējiem un to piedāvātajām programmām ir jāatbilst noteiktiem kritērijiem. Un šobrīd Latvijā arī šādi kritēriji un vienādu izglītības iestāžu un to piedāvāto studiju programmu kvalitātes izvērtēšanai pastāv. Un šobrīd darbojas efektīva sistēma augstākminētā mērķa sasniegšanai.

Tātad, kāda ir šī sistēma. 1998. gada Izglītības likuma 1.pants nosaka, ka izglītības programmas akreditāciju jeb tiesību iegūšanu izglītības iestādei izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvī tās gaitā vērtē attiecīgās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti.

Šī paša likuma 15. pants paredz: izglītības standartus izstrādā un Ministru kabineta noteiktā kārtībā izglītības programmu un izglītības iestāžu akreditāciju veic Izglītības un zinātnes ministrija. Savukārt konsuālas funkcijas šajā jomā tiek uzticētas Izglītības valsts inspekcijai.

Konkrēti attiecībā uz augstskolām šos jautājumus reglamentā 1995.gada Augstskolu likums un 2001. gada Ministru kabineta Augstākās izglītības iestāžu un studiju programmu akreditācijas noteikumi, kas nomainīja 1995.gada Ministru kabineta akreditācijas noteikumus. Tātad būtībā jau 1995.gadā šī akreditācijas sistēma tika izveidota.

Un tātad Augstskolu likuma 9.panta 1.punkts nosaka, ka valstiski atzītus diplomus par augstākās izglītības iegūšanu absolventiem drīkst izsniegt tikai tās augstskolas, kuras ir akreditētas un kurās apgūst valsts akreditētas studiju programmas.

Tātad šajā akreditācijas gaitā tiek vērtēta gan pašas augstskolas kvalitāte un atbilstība noteiktajiem kritērijiem, gan arī konkrētās studiju programmas kvalitāte un atbilstība konkrētiem kritērijiem. Un jautājumu par augstskolu akreditāciju veic Augstākās izglītības padome. Savukārt lēmumu par studiju programmu akreditāciju pieņem studiju programmu akreditācijas komisija atklātā sēdē.

Tātad šos lēmumus pieņem institūcijas, kas ir koleģiālas un kas darbojas pēc objektīviem kritērijiem tātad izskatot, vai konkrētā augstskola vai studiju programma atbilst šīm kvalitātes prasībām.

Papildus ar minētajiem 2001.gada Ministru kabineta akreditācijas noteikumiem tiek ieviests arī attiecīgās profesijas standarts, kas nosaka profesionālās kvalifikācijas pamatprasības, kā arī attiecīgas specifiskas prasības, kas nepieciešamas galveno darba uzdevumu veikšanai attiecīgajā profesijā.

Un šobrīd Izglītības ministrija strādā pie profesijas standarta juristiem, ko arī Izglītības ministrija norāda savā vēstulē Satversmes tiesai. Un būtībā arī Izglītības ministrija atbalsta biroja prasības, ka šīs normas ir jāatceļ.

Tad tādējādi Latvijā darbojas noteikta augstākās izglītības iestāžu un to studiju programma valstiskās izvērtēšanas, atzīšanas sistēmas akreditācija, kura attiecas uz visām Latvijā esošajām augstskolām neatkarīgi no to dibināšanas un finansēšanas kārtības un specialitātes un noris uz vienādiem kritērijiem. Un ja šī augstskola tiek akreditēta, tad attiecīgi šīs augstskolas absolventi kļūst par valstiski atzītas izglītības ieguvējiem un visi šie subjekti, gan augstskolas savā starpā, gan arī attiecīgi absolventi savā starpā ir līdzvērtīgi savās tiesībās un pienākumos.

Papildus prasības amata kandidātiem šajās jomās... tātad advokatūrā, prokuratūrā un notariātā... ir, ka ir jābūt nokārtotam kvalifikācijas eksāmenam. Un ka arī noteiktam darba stāžam, attiecīgi prokuratūrā tas it īpaši tiek pieprasīts. Jo tāds augstskolas diploms un jurista kvalifikācija vēl neliecina par attiecīgā kandidāta reālajām spējām darboties šajā jomā. Un tātad šis kvalifikācijas eksāmens būtībā arī parāda šo studentu spējas, vai viņi ir spējīgi darboties šajā jomā vai ne.

Tātad līdz ar to visu augstskolu esošie un potenciālie studenti, kā arī absolventi ir tiesīgi paļauties uz šo iedibināto sistēmu un būt līdzvērtīgi darba tirgū, izvēlēties nodarbošanos un pretendēt uz darba vietām atbilstoši savām spējām, kvalifikācijai un nekādi citādi formāli un subjektīvi ierobežojumi šeit nebūtu pieļaujami.

Taču tātad reālā situācija šobrīd ir tāda, ka, lai arī 1995.gadā normatīvā bāze tika sakārtota šajā jomā, tomēr Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte turpināja un turpina dot savus atzinumus par kādu diplomu atzīšanu vai neatzīšanu, kas attiecīgi ļauj darboties vai arī liedz tiesības izvēlēties nodarbošanos atbilstoši spējām un kvalifikācijai un cilvēkiem būt brīviem darba tirgū.

Tātad birojs uzskata, ka līdz ar normatīvās bāzes sakārtošanu minēto funkciju veikšana vairs neietilpst Latvijas Universitātes kompetencē un situācijā, kad šīs normas tika pieņemtas, tas bija situācijai atbilstošs risinājums, taču šobrīd, kad Latvijas Universitāte ir kļuvusi par vienu no izglītības pakalpojumu sniedzējām valstī, kurai arī ir jāiziet akreditācija vispārējā kārtībā un kura būtībā darbojas šajā izglītības tirgū jau kā viens no dalībniekiem. Tātad šāds regulējums līdz ar to nav objektīvs un nav samērīgs.

Un tāds leģitīmais mērķis, kas ir sabiedrības interešu aizstāvība, kvalitatīva advokatūra, kvalitatīva prokuratūra un notariāts jau tiek sasniegts ar manis minēto sistēmu, tātad ar šo akreditāciju un kvalifikācijas eksāmeniem.

Un arī Cilvēktiesību birojs ir iesniedzis šo prasību pamatojoties uz konkrētām sūdzībām, kas tika iesniegtas birojā. Sūdzības tika iesniegtas gan no pašiem studentiem, kuri diplomi nebija pielīdzināti, gan no, teiksim, studentiem, kas vēl paši nebija šo procedūru izgājuši, bet kuriem bija zināmas bažas, teiksim, par savu nākotni un par tiesību aizskārumu nākotnē, gan arī pašas augstskolas vērsās birojā. Bija augstskolas, kas vērsās līdz prasības pieteikuma iesniegšanai, bet bija arī tādas, kas uzzinot, ka Cilvēktiesību birojs ir iesniedzis šo prasību, tad atbalstīja un būtībā pievienojās šai prasībai.

Un tātad šie cilvēki nākot uzskata, ka tiešām Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes absolventi šobrīd ir līdzīgāki par citiem, kaut arī atbilstību Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studiju programmai nevar uzskatīt par objektīvu kritēriju.

Tā, piemēram, arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studiju programmas tiek mainītas gadu no gada, grozot gan kredīta punktu apjomu par attiecīgo priekšmetu, gan arī, teiksim, priekšmetu atrašanos vienā vai otrā apakšgrupā, Tā, piemēram, Juridiskajā fakultātē 1997.gadā priekšmets "Romiešu civiltiesības" bija A daļas priekšmets, 1998.gadā tas bija "B" daļā un tātad līdz ar to tas rada situāciju, ka viens un tas pats diploms var tikt vai netikt pielīdzināts atkarībā no tā, kurā brīdī notiek šī pielīdzināšana. Un, piemēram, Latvijas Policijas akadēmija norāda un arī tas ir šīs lietas materiālos, ka atzinumi tiek doti subjektīvi un pat vienas un tās pašas augstskolas viena un tā paša gada absolventiem, kuri ieguvuši jurista kvalifikāciju, vienas un tās pašas Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes amatpersonas ir devušas gan labvēlīgus, gan noraidošus atzinumus par Policijas akadēmiju.

Un attiecībā uz Policijas akadēmiju, es uzskatu, ka ir diezgan paradoksāla situācija, ka piemēram, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes absolventi, kuri studiju gados nav apguvuši, piemēram, tādus kursus kā tiesu medicīna, tiesu psihiatrija, kriminālistika, kas jau... tie ir kā izvēles kursi... tiesīgi, tātad, bez īpašas saskaņošanas pielīdzināmi strādāt par prokuroriem, advokātiem kriminālās justīcijas jomā. Savukārt tie, kas ir studējuši Policijas akadēmijā, teiksim, formāli tiek ierobežoti un ja, piemēram, viņiem ir... kā izriet no Juridiskās fakultātes atbildes Ģenerālprokuratūrai par diploma pielīdzināšanu... tātad, ja, piemēram, atšķiras par diviem kredītpunktiem tiesību vēstures kursā tātad, šis kredītu punktu sadalījums starp Policijas akadēmiju un Latvijas Universitāti, tad viņi nav tiesīgi strādāt Prokuratūrā, kaut gan viņiem šie specifiskie priekšmeti kā kriminālistika, tiesu medicīna, tiesu psihiatrija ir apgūti padziļinātā līmenī.

Un no cilvēktiesību viedokļa ir būtiski arī tas, ka nevienā likumā nav paredzēta konkrēta kārtība, kā šie Universitātes Juridiskās fakultātes atteikumi pielīdzinot diplomus ir pārsūdzami. Un jāsaka arī, ka pēc Cilvēktiesību biroja rīcībā esošās informācijas nevienā gadījumā Latvijas Universitāte nav izsniegusi šos savus atzinumus studentiem tātad, kuru tiesības tiek ierobežotas. Līdz ar to viņiem pat tātad uz rokām nav šī dokumenta un viņi ir ierobežoti savās tiesībās šo dokumentu pārsūdzēt. Es neapgalvoju, ka tā ir visos gadījumos, bet tajos gadījumos, kas ir zināmi man, studentiem šie dokumenti nav bijuši un dokuments tiek nosūtīts tikai, piemēram, Ģenerālprokuratūrai vai Zvērināto advokātu padomei, no kuriem studenti attiecīgi uzzina par šo lēmumu, taču īsti pat neuzzina pamatu.

Tātad ņemot vērā augstākminēto, Cilvēktiesību birojs uzskata, ka valstiski atzītu un akreditētu augstskolu absolventiem, kuri ieguvuši valstiski atzītu augstāko juridisko izglītību apliecinošu dokumentu - diplomu, ir jādod vienādas tiesības izvēlēties nodarbošanos bez nepamatotām un diskriminējošām papildus prasībām un priekšrocību radīšanu kādas vienas augstskolas absolventiem.

Un šādai atšķirīgai attieksmei, kāda pastāv šobrīd, nav objektīva pamata. Un šāda attieksme liedz viņiem realizēt savas Satversmes 106.pantā garantētās tiesības.

Nenoliedzami, ka šajās profesijās ir pieļaujama noteikta kvalifikācijas sistēma un atlase, taču jau šobrīd tāda pastāv. Tātad, kā jau es minēju, ir šie akreditācijas un kvalifikācijas eksāmeni un protams, darba intervijas, kurās attiecīgi darba devējs izlemj pēc konkrētam īpašībām, vai šis pretendents atbilst šim amatam vai nē.

Taču šīs prasības nevarētu izvirzīt pašai augstskolai, ja akreditācijas procesā jau ir notikusi augstskolas studiju programmas valstiska izvērtēšana. Tad balstīties uz objektīviem un visiem pretendentiem vienādiem kritērijiem. Un likumā radīt vēl vienu pārvērtēšanas sistēmu – diplomu pielīdzināšanas veikšanu vienam no attiecīgā pakalpojuma tirgus dalībniekiem, un tādējādi apveltot to ar zināmām kontroles funkcijām, nav pamatoti un demokrātiskā sabiedrībā nepieciešami.

Un no lietas materiāliem izriet, ka ikviena augstskola, kuru absolventu tiesības tas tieši skar, bet arī Izglītības un zinātnes ministrija, Ģenerālprokuratūra, Zvērināto notāru padome atbalsta šo normu atcelšanu.

Ņemot vērā minēto, lūdzu atzīt Prokuratūras likuma 33.panta pirmās daļas, Advokatūras likuma 14.panta un Notariāta likuma 9.panta daļā par Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes izglītības nepieciešamību un šo pielīdzināšanas kārtību par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. un 106.pantam. Un atzīt tās par spēka neesošām no sprieduma pasludināšanas brīža.

A.Endziņš

Paldies. Tiesnešiem ir kādi jautājumi Biksenieces kundzei? Apsīša kungs, lūdzu!

R.Apsītis

Jā, man ir tāds jautājums. Sakiet, lūdzu, kuras konkrēti augstskolas ir iesniegušas sūdzības Valsts cilvēktiesību birojā?

L.Bikseniece

Ir iesnieguši Rēzeknes augstskolas studenti un ir iesniegusi biznesa augstskola “Turība”, bet tur ir iesniegusi pati augstskola, jo šai augstskolai vēl nav absolventu, bet tikai šī gada pavasarī ir pirmie tiesību zinātņu programmas absolventi. Tad arī ir Baltijas Krievu institūts. No Policijas akadēmijas mums nav rakstiska iesnieguma, bet arī Policijas akadēmijas studenti, manuprāt, ir lūguši konsultācijas Cilvēktiesību birojā par šiem jautājumiem, cik tie ir pamatoti.

R.Apsītis

Paldies.

A.Endziņš

Vai vēl ir kādi jautājumi tiesnešiem? Čepānes kundze, lūdzu.

I.Čepāne

Man ir... jūs varbūt nevarēsiet atbildēt, droši vien, ka tas būs jājautā Izglītības ministrijas pārstāvim. Sakiet, lūdzu, cik mums Latvijā ir augstskolas, kas sagatavo juristus?

L.Bikseniece

Varbūt tiešām to precīzāk varētu atbildēt Izglītības ministrija. Bet cik man ir zināms, tad ir Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte, tā ir Policijas akadēmija, tā ir privātās augstskolas “Rimpak Livonija”, “Turība”, Baltijas Krievu institūts...

I.Čepāne

Jā, bet... lietā tiešām ir tie materiāli, bet tas ir tā, ka tās tiek dalītas divās lielās grupās. Vienas ir universitātes tipa augstskolas, kur ietilpst Latvijas Universitāte, un otra ir ne universitātes tipa augstskolas un tur ir visas tās pārējās. Un Juridiskā fakultāte raksta savā atzinumā par diplomu pielīdzināšanu, ka šīm augstskolām pārējām, atšķirībā no Latvijas Universitātes ir pilnīgi daudz zemākas prasības studiju programmas īstenošanai un arī prasības akadēmiskajam personālam.

L.Bikseniece

Jautājumā par šīm universitātes vai ne universitātes tipa augstskolām un juridiskajām fakultātēm.... jāsaka, ka, manuprāt, pastāv šobrīd zināma nekoncekvence, jo, piemēram, savā atbildē Satversmes tiesai Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte saka, ka Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte ir vienīgā universitātes tipa augstskola. Savukārt šajā atzinumā par pielīdzināšanu Universitāte saka, ka gan Latvijas Universitāte, gan Latvijas Policijas akadēmija ir universitātes tipa augstskola. Un tiešām šajā pielīdzināšanas atzinumā jau tas fakts, ka tā ir ne universitātes tipa augstskola, tad jau vispār šis diploms tālāk netiek pielīdzināts ne pēc kredītpunktu apjoma, tad jau pietiek ar to. Bet es uzskatu, ka ja šī programma ir akreditēta kā juristu kvalifikācijas programma, tad arī nokārtojot attiecīgo kvalifikācijas eksāmenu arī šīs programmas absolvents varētu strādāt šajās jomās.

A.Endziņš

Paldies. Vēl ir kādi jautājumi?

Man būtu jautājums. Sakiet, kā jūs vērtējat... prokuratūra, notariāts, advokatūra ir institūcijas, kuras ir tiesu varas sistēmā. Attiecībā uz šīm institūcijām tiek prasīta pielīdzināšana, bet tās pašas institūcijas - tiesneša amata kandidātiem - šāda pielīdzināšana netiek prasīta, tikai tiek prasīta augstākā juridiskā izglītība. Kā jūs to varētu komentēt?

L.Bikseniece

Jā, es tiešām aizmirsu minēt šo argumentu. Patiešām tā tas ir, ka tiesu varai - tiesnešiem - šobrīd šāda prasība netiek prasīta. Un es uzskatu, ka Likums par tiesu varu ir būtībā savā ziņā jumta likums. Jo arī advokatūra, prokuratūra un notariāts būtībā arī pieder pie tiesu sistēmas un tādēļ kaut kādu īpašu specifisku prasību, teiksim, radīšana šīm jomām man šķiet, ka tiešām ir nekoncekventa un pretrunīga.

A.Endziņš

Paldies. Ir vēl tiesnešiem jautājumi? Nav.

Saeimas pārstāvim Ekvilda kungam?

E.Ikvilds

Man būs trīs jautājumi.

Cik es saprotu, jūsu precizētais pieteikums aicina Satversmes tiesu divās daļās faktiski apmierināt jūsu to lūgumu - viens ir neprasīt turpmāk atzinumu Juridiskās fakultātes un otrs, ka formālās prasības pretendentiem uz advokātu amatu, prokurora amatu un notāra amatu būs tikai un vienīgi juridiskā augstākā izglītība un viss. Ne Latvijā, ne kādā īpašā augstskolā, ne akreditētā programmā, tikai augstākās izglītības jurista diploms un viss, ja?

L.Bikseniece

Satversmes tiesa var tikai atzīt kādu normu par spēkā neesošu. Viņa nevar noformulēt šo normu kaut kādā konkrētā redakcijā. Un tā kā šobrīd akreditācijas kritēriji nav iekšā šajās normās, tad arī birojs nelūdz to. Bet mēs uzskatām, ka galvenais ir likvidēt šo te nevienlīdzību, kas pastāv šobrīd, un tad noformulēt...

Akreditācijas prasības ir likumīgas, pamatotas un gadījumos, kad izglītība tiek iegūta citā valstī, arī uzskatu, ka neatkarīgas institūcijas var šos diplomus novērtēt un pielīdzināt.

E.Ikvilds

Nē, nu man ir skaidrs. Jūs prognozējat, ka ja iespējamais spriedums būs pozitīvs jums, tad Latvijā uz šiem amatiem varēs pretendēt jebkurš pasaules jurists ar diplomu.

Otrs. Kā intereses, jūsuprāt, ir svarīgākas. Te vairākas grupas iezīmējas... studenti, jūs teicāt, ir iesniegumi, augstāko mācību iestāžu... tā ir otra grupa, kas faktiski piedalās šajā izglītības tirgū, un trešā, jūs nepieminējāt, tā interese, tas ir, to cilvēku, kas ir pakļauti tiesu varas regulācijai ir tiesīgi griezties pie advokātiem un saņemt pakalpojumu, notāriem... darba kvalitāti baudīt... Kuras intereses tad jūs pārstāvat šeit?

L.Bikseniece

Kā es jau minēju, šīs te sabiedrības intereses, kuras jūs teicāt ir svarīgas, bet mēs uzskatām, ka šīs normas tādā redakcijā nekalpo šim mērķim. Un būtībā automātiski nenodrošina šo sistēmu... teiksim, šie kritēriji būtībā nav tik objektīvi.

E.Ikvilds

Tā... Vai jūs varētu komentēt, jo, cik es saprotu, jūs esat iepazinusies ar lietā esošajiem materiāliem, Advokātu padomes priekšsēdētāja, bijušā priekšsēdētāja Aivara Niedres to brīdinājumu par iespējamām sekām, kas būs, ja apmierinās jūsu pieteikumu. Faktiski cilvēki, kuri vēlas stāties advokātu darbā, atteikuma gadījumā vairs nevarēs pārsūdzēt noraidījumu padomes. Kā jūs varētu to komentēt?

L.Bikseniece

Es varbūt tik labi niansēs nezinu šo kārtību, kādā veidā tiek akceptētas šīs personas advokatūrā, taču es uzskatu, ka pārsūdzēt lēmumu netiek liegts nevienam un arī šajā gadījumā negatīvu lēmumu var pārsūdzēt un es neuzskatu, ka tas būtu tik... šajā lietā, ka viņam tiešām ir objektīvs pamats šim argumentam.

E.Ikvilds

Paldies.

A.Endziņš

Vai vēl ir kādi jautājumi? Nav. Paldies.

Vārds tiek dots Saeimas pilnvarotajam pārstāvim Ekvilda kungam.

Atgādinu, ka runas laiks nedrīkst pārsniegt 30 minūtes.

E.Ikvilds

Cienījamā tiesa! Gatavojoties šīs dienas procesam, es iepazīnos ar diezgan plašu materiālu klāstu un nācu pie vairākiem secinājumiem.

Pirmais. Šobrīd mēs šajā tiesas sēdē ne tik daudz manā skatījumā izskatām konkrētu normu atbilstību Satversmei, cik izvērtējam to publisko tiesību un arī atsevišķos gadījumos privāto tiesību institūtu pārmantojamību, kas ir notikusi pagājušā gadsimta beigās, respektīvi, atjaunojot neatkarību. Virknē likumos bija vai nu tiešā veidā integrētas normas, kas bija pirmskara posmā, vai nu viņas tālāk tika attīstītas, nu, kā šajā konkrētajā gadījumā. Šeit mēs varētu runāt par pašu pamatdokumentu mūsu juridisko - Satversmi, varētu runāt par pilsonības institūtu kā tādu, Civillikumu un vēl citu mūsu valstī nozīmīgu juridisku aktu, es viņus visus šobrīd neuzskaitīšu.

Otrs. Jau šaurākā skatījumā problēmu loks ir tāds, ka faktiski šī norma, kas pirmskara posmā - 1935.gada tiesu iekārtas likumā - bija iestrādāta un apstiprināta, ir pārmantota ne tikai no pagājušā gadsimta, bet viņa pirmo reizi šajā teritorijā, kas agrāk vēl nebaudīja valstiskumu, bija cariskās Krievijas ietvaros, bija radīta un radīta ar konkrētu mērķi. Es jūs aicinātu izpētīt, kāpēc šāda rakstura norma bija veidota un uzklaut manus argumentus.

Latvija gan izveidojoties kā, valsts, pasludinot neatkarību, gan arī atjaunojot savu valstiskumu, visu laiku bija tādā ietekmē, kādam tiesību lokam pievienoties, varētu teikt, tas bija abpusējs process gan no ārvalstīm, gan no kontinentālās Eiropas, gan no anglo-sakšu tiesību sistēmas bija ietekme, gan mēs paši integrējām savā likumdošanā daudzus varbūt arī šobrīd konstatējamus pretrunīgus tiesību institūtus.

Es negribētu šajā cienījamajā auditorijā visus pamatelementus analizēt, bet svarīgākais moments ir tas, kas šķir, ka Latvija ir kontinentālo tiesību sastāvdaļā un publisko tiesību jomā atšķirībā no anglo-sakšu tiesībām mums pastāv priekšraksti. Turpretī otrā Rietumu lokā esošajā sistēmā vairāk ir attiecības dibinātas uz līgumu pamata.

Faktiski arvien nostiprinoties un integrējoties Eiropas valstu saimē, pilnveidojot savu tiesību mehānismus, mēs esam spiesti rēķināties ne tikai ar šo valstu ietekmi, bet arī ar to vēsturisko momentu, ar to tiesisko vidi, kas līdz pastāvēja.

Kāpēc tika radīta šī norma 1935.gadā? Grūti, protams, mūsdienu apstākļos iejusties to amatpersonu ādā, to problēmu lokā, kas tajā laikā bija. Ir pārrauta saite cariskās Krievijas ietvaros. Izglītības politika ir katrai valstij jaundibinātai sava. Tai brīdī likumdevējs ir strikti norobežojis, ka par advokātu jeb vienu no tiesu varas dalībnieku var kļūt tā persona, kas ir pirms 1918.gada 18.novembra ieguvusi diplomu cariskajā Krievijā, tā ir pirmā pazīme. Otrā pazīme - tā persona, kas ir Latvijas Universitātē jau pēc šī posma iemantojusi tiesību zinātņu grādu un trešā pazīme, kas faktiski šobrīd tiek apstrīdēta, ka tika uzticēts, nu, tajā brīdī nebija Juridiskā fakultāte, bija Tautsaimniecības fakultāte, pilnvarojums, kā publiskās varas pārstāvim izvērtēt citu ārvalstu augstskolu diplomus.

Jā, var piekrist pieteikuma iesniedzējai, ka tajā laikā faktiski nebija citas alternatīvas augstākās izglītības programmas sniedzēja. Atjaunojot neatkarību, apspriežot virkni ļoti nozīmīgu valsts darbībai normatīvo aktu, likumdevējs ir pārņēmis šo tiesību institūtu un integrējis ne tikai Advokatūras likumā, bet arī jaunradītajos likumos, kas regulē notariātu un prokuratūras darbību. Faktiski izvirzot vienādas prasības visiem tiesu varas dalībniekiem, izņemto tiesnešus, kurus jūs paši pieminējat, ir radīti apstākļi vienādas prasības izvirzīt šiem tiesu varas dalībniekiem pēc kvalifikācijas.

Aplūkojot vēlākā laika posmā, tas ir, deviņdesmito gadu vidus, tos stāvokli, kas radās augstākās izglītības jomā, it īpaši sniedzot pakalpojumu augstākās juridiskās izglītības programmu īstenošanā, nepieciešams īpaši atzīmēt, ka pieprasījums sabiedrībā pēc šīm profesijām pārsniedz piedāvājumu. Tas izpaužas kaut vai nesamērīgi augstos konkursos uz vietām, tur desmit un pat piecpadsmit vietas uz budžeta finansēto studentu vietu bija konkurss. Un tāpēc radās objektīvi apstākļi arī citiem subjektiem piedalīties šajā tirgū.

Diemžēl jāatzīst, ka arī šajā jomā Latvijai kā mazai valstij, kā valstij, kas dinamiski attīstās nu jau divpadsmit gadus, trūka resursu. Īpaši jāuzsver, ka personāla resursu. Jūs visi zināt, ka augstākās izglītības trīs pamatelementi jeb augstākās izglītības institūciju pamatelementi ir profesūra, studējošie un tehniskais personāls. Ja studējošie, kā jau es minēju, ir diezgan liels loks, arī šīs privātās augstskolas, cik man zināms, izvirza konkursa prasības, tehniskos darbiniekus var rast, tad jāatzīst, ka šībrīža apstākļos profesūra jeb personas, kas ir ieguvušas atzīmes, grādus vai pirms neatkarības atjaunošanas vai pēc tā posma, pēc 1990.gada, nav tik plašs un tas ir mūsu valsts trūkums. To nepieciešams konstatēt.

Līdz ar to mēs varam secināt, ka ne visur ir iespēja vienlīdz kvalitatīvi šo pakalpojumu sniegt objektīvi.

To mēs varam konstatēt. Es esmu pats Juridiskās fakultātes pasniedzējs un zinu, ka daļa no maniem kolēģiem vairākās augstskolās vienlaicīgi strādā. Tā ir savā ziņā lāpīšanās. Nu, netieša kompensācija pastāv, bet caur to tiek samazināta kvalitāte. Cilvēks nevar sadalīties vairākās daļās, vienlaicīgi strādājot ar vairākiem studentiem vai pat vairākiem simtiem.

Tie ir tie objektīvie apstākļi. Saeima, priekšsēdētājs, iesniedzot atbildes rakstu, noraida pieteikuma iesniedzēja izvirzītos argumentus par to, ka esošajās likuma normas, tas ir, Advokatūras, Notariāta likums un Prokuratūras likuma normas, neatbilstu Satversmes 91. un 106.panta prasībām.

Atbildes rakstā ir minēti šādi argumenti, ka nepieciešams norobežot šajā lietā dažādus apstākļus, kas palīdzētu izprast lietas būtību un rastu taisnīgu tās risinājumu tieši šādu publisko tiesību funkciju īstenošanu valsts pārvaldē, personu, to grupu vienlīdzība izglītības jomā, augstskolu programmu īstenošanu un tiesu varas institūcijas organizācijas principu...

A.Endziņš

Tas ir lietas materiālos. Visiem tiesnešiem ir pieejams un jūsu argumentāciju atkārtot nav nepieciešamība.

E.Ikvilds

Un komentārus nedrīkst sniegt?

A.Endziņš

Komentārus jā, bet jūs jau lasāt atbildes rakstu.

E.Ikvilds

Paldies.

Respektīvi, publisko funkciju īstenošana valsts pārvaldē. Šeit konkrētajā lietā manā skatījumā ir jānorobežo izglītības politika no valsts pārvaldes funkciju īstenošanas. Atzinuma sniegšana ir nepārprotami valsts funkciju īstenošana.

Nepieciešams uzdot jautājumus — vai šo funkciju īstenojums ir samērīgi atsevišķi ierobežojumi ar noteiktu likumīgu mērķi? Vai, respektīvi, sabiedriskās intereses ir ievērotas piemērojot konkrētos valsts pārvaldes instrumentus?

Saskaņā ar Latvijas Universitātes Satversmes 1.2.pantu, Latvijas Universitāte ir publisko tiesību persona. Tas nozīmē, ka Latvijas Universitātei ir tiesības un viņa to var veikt ne tikai šajā jomā, kā juristu diplomu atzīšana, bet arī citās jomās. Respektīvi, mēs uzskatām, ka nav pamata apšaubīt, ka Latvijas Universitāte varētu šo funkciju īstenot.

Vai šie ierobežojumi ir samērīgi? Mūsaprāt, jā. Pieteikuma iesniedzēji tikko minēja, ka ir kvalifikācijas prasības. Ir vēl citas papildus prasības, piemēram, eksaminācija.

Bet aplūkosim Advokatūras, Notariāta un Prokuratūras likumus. Tur ir vēl citas papildus prasības izvirzītas. Piemēram, vecums. Vai persona nav tiesāta. Viņa ir strādājusi dažādos amatos,

viņa ir apliecinājusi savas prasmes. Diemžēl no pieteikuma mēs nevaram saprast, vai šīs prasības ir pamatotas vai nav pamatotas? Mūsaprāt, nav iespējams atrauti vienu institūtu, kas ir diploma esamība vai neesamība, izslēgt un aizmirst, ka šajā likumu sistēmā ir ietvertas arī citas papildu prasības.

Nu tas arī būtu īsumā viss. Mēs uzskatām, ka iesniegtais pieteikums ir noraidāms.

Papildus tiesnešiem un arī Valsts civiltiesību biroja pārstāvim ir iesniegts materiāls Juridiskās fakultātes dekāna vietas izpildītāja par diploma pielīdzināšanu. Es neaizkavēju jūsu laiku un necitēju šo dokumentu. Tur ir minēts skaits personām, cik ir pielīdzināti diplomu un pamatojums apstākļiem, kāpēc ir noraidīta pielīdzināšana. Jāatzīst, ka šo iespēju vērsties Latvijas Universitātē izmanto tikai Latvijas Advokātu padome un Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra. Notāru padome nav vērsusies, vismaz pēdējā laikā no pagājušā gada septembra līdz šim brīdim ar lūgumu, nu, un kā arī pieteikuma iesniedzēja pārstāve minēja, neviens no atteikumiem, mums vismaz tas nav zināms, nav pārsūdzēts.

Nu, tas arī īsumā būtu viss. Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Vai ir kādi jautājumi tiesnešiem? Skultānes kundze, lūdzu!

I.Skultāne

Man būtu viens jautājums tāds. Tomēr kāpēc šīs prasības ir noteiktas prokuroriem, advokātiem, notāriem, bet nav attiecībā uz tiesnešiem. Vai jūs varat paskaidrot?

E.Ikvilds

Es piekristu, ka vajag arī tiesnešiem izvirzīt vienotas prasības ar citiem tiesu varas dalībniekiem. Tas būtu korektāk un pilnīgāk.

I.Skultāne

Bet kāpēc šis jautājums nav bijis apspriests, pieņemot likumu par tiesu varu?

E.Ikvilds

Iepazīstoties ar materiāliem, stenogrammām no 1993., 1994.gada nu var spriest, ka nebija tādu deputātu priekšlikumi iesniegti un pēc tam arī nav vēlākā laika posmā sekojuši tādi ierosinājumi. Privātās sarunās konsultējoties ar tā laika deputātiem un esošajiem konsultantiem, ir

izpratne un šobrīd viņi ar vērību lūkojas, kā Satversmes tiesa spriedīs un ir interese faktiski pilnveidot šīs normas. Tā es jums varu atbildēt.

A.Endziņš

Man ir jautājums. Jūs teicāt, ka Universitāte ir publisko tiesību subjekts un līdz ar to ir tiesīga realizēt šīs funkcijas, ko valsts ir deleģējusi. Sakiet, vai citas augstākās mācību iestādes, kuru programmas ir akreditētas, kuru satversmes arī ir apstiprinātas, nav publisko tiesību subjekti?

E.Ikvilds

Šajos dokumentos nav šīs tiesības piešķirtas minētajām institūcijām.

A.Endziņš

Bet kā publisko tiesību subjekti ir?

E.Ikvilds

Nav.

A.Endziņš

Teiksim, Policijas akadēmija nav publisko tiesību subjekts?

E.Ikvilds

Cik man zināms, šobrīd tiek gatavoti materiāli, lai pilnveidotu Satversmi un viņu noformētu, kā šeit jau bija minēts - kā Universitātes tipa augstskolu - jo viņa šobrīd faktiski atbilst tām prasībām, kas būtu nepieciešamas publisko tiesību personai.

A.Endziņš

“Turība” nav akreditēta augstskola...?

E.Ikvilds

Tā ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

A.Endziņš

Bet vai programma un Satversme nav apstiprināta?

E.Ikvilds

Satversme ir apstiprināta valdībā. Latvijas Universitātei ir likumdevējs apstiprinājis Satversmi. Tur Satversmē ir minēts, ka tā ir pašpārvaldes autonoma iestāde... es runāju par "Turību".

A.Endziņš

Lepses kungs.

A.Lepse

Sakiet, jūs minējāt, ka Latvijas Universitāte ir publisko tiesību subjekts un tas ir ierakstīts viņas Satversmē, ja? Sakiet lūdzu, vai Universitātes Juridiskā fakultāte arī ir šāds publisko tiesību subjekts?

E.Ikvilds

Saskaņā ar Satversmi viņa ir struktūrvienība. Pēc administratīvo tiesību teorijas viens no dalībniekiem šis pārstāvis... viņai ir apstiprināts nolikums... Juridiskajai fakultātei... Lietas materiālos es redzēju, ka ir dokumenti. Un arī Satversmē ir noteiktas vispārīgi fakultāšu tiesības, ir paredzēta kārtība, kā pilnvaro, tiek deleģēti uzdevumi, kas ir jāveic fakultātēm...

A.Endziņš

Sakiet, šajā pat aspektā, kādi materiāli, uz kādu materiālu pamata vai akta pamata notiek šī diplomu pielīdzināšana Juridiskajā fakultātē? Uz kādiem kritērijiem ir kaut kas noteikts... ir fiksēts kaut kur... ir kādi noteikumi, kas viņus ir apstiprinājis?

E.Ikvilds

Pamatavoti ir mūsu akreditētās studiju programmas, jo to arī likums pats... nu, visi tie trīs formulējumi pasaka, ka pamatkritēriji ir pielīdzināt Latvijas Universitātes Juridiskajai fakultātei. Savukārt saskaņā ar to klasifikāciju un tiem kritērijiem, kas ir Augstskolu likumā un citos normatīvajos aktos, piemēram, par studiju apjomu, tiek ņemts vērā kredītpunktu skaits. Interesanti gadījumi... es lietas materiālos, kas ir sagatavoti tiesai, to neredzēju, bet nu pēdējā atzinumā, ko fakultāte ir sniegusi, ir persona lūgusi atļaut viņai kārtot pārbaudījumus Prokuratūrā, bet viņai nav nemaz profesionāļa kvalifikācija - jurists. Tas pamatavots ir tā programma. Es piekrītu pieteikuma iesniedzējam, ka programmas mainās, jo tiek pilnveidotas programmas, viņas tiek pielāgotas, tiek izvirzītas augstākas prasības. Tas arī ir ļoti būtisks jautājums, vai pielīdzināšana notiek samazinot prasības, vai pielīdzināšana notiek izvirzot arvien augstākas prasības un pati Latvijas Universitāte un tajā skaitā arī Juridiskā fakultāte izvirza mērķi sagatavoties Latvijas dalībai Eiropas Savienībā, un, cik mums ir zināms, tās prasības, ko Eiropas Savienība izvirza, ir diezgan augstas un mums vēl daudz ir darāms gan pēc programmu izstrādes, gan arī pēc profesūras darba pilnveidošanas.

A.Endziņš

Lūdzu, Lepses kungs.

A.Lepse

Es no jūsu atbildes tā ne visai sapratu. Pieteikuma iesniedzējs pārmeta Universitātei un jūs arī tikko to pieminējāt, ka ja mācības kādā citā augstskolā notiek, pieņemsim, 1995.gadā, lūgums pēc pielīdzināšanas - 2002.gadā, tad Universitātes Juridiskā fakultāte pielīdzina pēc patreizējās programmas? Nevis tās, kas bija 1995.gadā? Tā var saprast?

E.Ikvilds

Nu... Te man grūti iedomāties, ka mēs varētu mūsdienās izvirzīt tādas prasības kā marksisms - ļeņinisms, komunisma pamati... Taču sistēma mainās un ja tā ir profesionālā izglītība, tad viņai ir jābūt atbilstošai tiem apstākļiem, kas ir Latvijas darba tirgū.

A.Lepse

Es saprotu, bet attiecībā pret kuru gadu 1995... tad jau marksismu vairs nemācīja?

E.Ikvilds

Jāatzīst, ka Baltkrievijas pārstāvis, pilsonis no Latvijas Republikas, kas ir Baltkrievijā ieguvis izglītību viņam tajā izziņā bija rakstīts - padomju tiesības. Vēl šobrīd, cik man zināms, 2000.gadā Baltkrievijā bijusī Minskas tā policijas skola... bija padomju tiesības.

A.Lepse

Nu uz šo brīdi mēs runājam par Latvijas augstskolām...

E.Ikvilds

Nu, redziet, ja mēs vērtējam, kāpēc un kam ir noraidīts, tad tajā dokumentā, ko Kaspars Balodis ir parakstījis, ir četri kritēriji, tad, piemēram, nav vispār krimināltiesību kurss apgūts. Programma ir akreditēta, akreditējot ir izvirzītas prasības, tas ir, biznesa "Turība"... ja... tie būs juristi, kas strādās par juriskonsultiem uzņēmējiem palīgos, viņi neies tiesās pārstāvēt klientu intereses, bet cilvēks ir saņēmis diplomu saskaņā ar akreditētu Augstākās izglītības ministrijas komisijas lēmuma programmu un viņš iet uz Advokatūru un viņam saka - bet zini, cilvēk, tu neesi apguvis tādu priekšmetu, kas ir vitāli svarīgs. Tas pats arī attiecas uz... nu, atsevišķi, es nevaru teikt par pēdējo laiku, bet sākotnēji tas ir 1993.gads, kad vēl pat Iekšlietu ministrijas... ne Policijas akadēmija, bet Iekšlietu ministrijas akadēmija... tur nav civiltiesību kursa... un mūsdienu apstākļos jurists, kas neorientējas civiltiesībās, viņam ir arī grūti sarežģītās krimināllietās, piemēram, par kontrabandu, muitas pārkāpumiem pilntiesīgi pārstāvēt valsts apsūdzību un intereses.

A.Endziņš

Tādā gadījumā papildinot šo jautājumu, Cilvēktiesību biroja pārstāve jau norādīja, ka Juridiskajā fakultātē vairāki specifiski priekšmeti, kuri būtu ļoti nozīmīgi it sevišķi prokuratūras darbiniekam, netiek mācīti - tiesu psihiatrija, tiesu medicīna, kriminālistika... Kā tagad iznāk pēc jūsu koncepcijas, ka, ja civiltiesības nezina, tad nevar, bet atkal, ja nezina šos specifiskos kursus, tad prokuratūrā var strādāt tāpēc, ka ir Universitātes diploms.

E.Ikvilds

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes programma ir būvēta A grupas, B grupas un C grupas priekšmetiem. A grupas priekšmeti ir visiem obligāti un šajosursos ir gan konstitucionālās tiesības, gan administratīvās tiesības, gan arī no publiskajām tiesībām krimināltiesības, kriminālprocess... civiltiesības, saistību tiesības, mantojuma tiesības, es to nediferencēšu... B grupas priekšmeti jau rada plašāku izvēli pašam studējošam orientēties tajā nākotnē savā profesijā, savā amatā, kam viņš vairāk pievērstos. Un laika ierobežojuma dēļ, lietderības apsvērumu dēļ ir piedāvāts plašāks klāsts iespējamiem B grupas priekšmetiem kā konkrētajā posmā jāsavāc un jāsavāc kredītpunkti. Es piekrītu, ka cilvēks, kas nu nevēlās strādāt tiesību sargājošajās iestādēs un viņš arī nākotnē varbūt vispār distancēsies no jurisprudences, viņš vairāk pievērsīsies citiem kursiem, kas nav tik cieši saistīt ar kriminālo tiesību zinātnei - kriminālistiku, kriminoloģiju, tiesu ekspertīzi. Savulaik pirms desmit piecpadsmi gadiem šie priekšmeti bija visi obligāti integrēti. C grupas priekšmeti - tie ir tie, kas ir no citām fakultātēm, citām studiju programmām, kas arī studentam kredītpunktu apjomā ir jāsavāc līdz valsts eksāmena kārtīšanai. Tas spēj personību attīstīt ne tikai profesionālo zināšanu jomā, bet arī kā indivīdu un plašāku skatījumu dod uz zinātnes attīstību, uz citiem studiju priekšmetiem.

A.Endziņš

Čepānes kundze, lūdzu.

I.Čepāne

Man būtu tāds jautājums. Jūs, uzdodot jautājumu pieteikuma iesniedzējai pieminējāt pieteikuma apmierināšanas tiesiskās sekas. Man ir divi jautājumi par šīm te tiesiskajām sekām.

Pirmais jautājums. Es tiešām nesaprotu šo 3.3.punktu, kas ir 3.lapaspusē. Tur ir teikts tā: ka pretendentam, es runāju par advokātiem, tiks atņemta iespēja pārsūdzēt tiesā atteikumu uzņemt advokatūrā formālu iemeslu dēļ. Un ir atsauce dota uz Advokatūras likuma 43.pantu. Es viņu paskaidrojumu arī īsti nesaprotu. Un tālāk tekstā tajā atbildē, ko Niedres kungs parakstījis... jo neuzņemšana zvērinātu advokātu skaitā sakarā ar LU Juridiskās fakultātes negatīvu atzinumu ir formāls šķērslis. Jautājums par neuzņemšanu šā iemesla dēļ tiks izlemts izskatot lūgumu par uzņemšanu pēc būtības, proti, aizklātā balsošanā.

Vai jūs nepaskaidrotu, kas ir tie formālie un tie neformālie iemesli? Jo iespējams, ka arī pārējie tiesnešiem nav skaidrs.

E.Ikvilds

Es ar Niedres kungu esmu runājis un tiešām no tiesu varas institūcijām advokatūru ir vissarežģītāk un viskomplicētāk regulēt. Un īpatnība ir tāda, ka pretendents, kas vēlas stāties advokatūrā, savu izglītības dokumentu... pilsonības apliecināšanu dokumentu, viņš uzreiz kārtā advokāta eksāmenu, tad viņš izziņu par iespējamām darba vietām, kur viņš ir bijis un ka viņš ir piedalījies tiesu procesos, rekomendācijas un tā tālāk... un tad viņam tiek piedāvāta iespēja, ja viņš arī citām prasībām formālām atbilst, respektīvi, nav tiesāts, kārtot eksāmenu. Eksāmens sastāv no divām daļām. Ir praktiskais eksāmens, kad ir uz konkrētas lietas jāsastāda dokuments procesuāls un otrs ir teorētiskais eksāmens. Pēc eksāmena sekmīgas nokārtošanas Advokātu padome izvērtē šo kandidatūru. Lai pilnībā iegūtu informāciju par iespējamo kolēģijas dalībnieku, materiāli tiek izsūtīti viesiem advokātiem, tālāk nosūtīti tiesai, tiesu priekšsēdētājiem, lai varētu sniegt savus paskaidrojumus, vai reputācija atbilst vai nav, ja ir iebildumi, kāda rakstura iebildumi...

I.Čepāne

Tie būtu formāli iebildumi?

E.Ikvilds

Nē, nē... pēc tam seko uzņemšanas procedūra un viņa notiek tā, ka ir ņemtas gan formālās prasības...

I.Čepāne

Bet kuras tad ir tās formālās un tās neformālās prasības... es gribu zināt? Un tad Juridiskās fakultātes atzinums pie kurām pieder?

E.Ikvilds

Tā ir formālā prasība.

I.Čepāne

Tātad formālā. Un neformālā?

E.Ikvilds

Un neformālā ir, ja ir slikta reputācija... Nu, mums ir pavisam nesen bijuši gadījumi, kad divas personas neuzņēma. Viņām ir tiesības saskaņā ar likumu otrreiz griezties. Bet Niedres kungs brīdina, ka atceļot šo normu faktiski rodas problēma pašai advokatūrai, kā turpmāk izvērtēt šī diploma atbilstību. Vai personai... nu tagad viņiem būs jāvērtē visas sekmju lapas, tad jāveic ekspertīzes, kas apmaksās šo darbu un kādas sekas radīsies gadījumā, ja padome tieši šīs prasības dēļ noraidīs uzņemšanu.

A.Endziņš

Bet sakiet, Ikvilda kungs, vai advokāts strādā pēc tā papīra, kas viņam ir uzrakstīts? Jeb pēc tā, ka viņš ir nokārtojis šo kvalifikācijas eksāmenu? Ja es tā paskatīšos kā pasniedzējs, kurš ilgu laiku ir strādājis Universitātē, kādas ir sekmju lapas un arī daudziem šodienas juristiem, kuriem diezgan bālas zināšanas vienā otrā priekšmetā ir bijušas... tajā pašā laikā viņi profesionāli veic savus pienākumus vēl šodien. Tātad, kas ir kritērijs? Atzīmju lapa pēc jūsu domām? Priekš kam tādā gadījumā Advokātu kolēģijai tāpat kā Notariātā, kā Prokuratūrā ir šie kvalifikācijas eksāmeni? Tiesnešiem tāpat? Vai tās ir zināšanas? Un tas, kas te vienu reizi uz papīra ir uzrakstīts, tas ir tas pamatkritērijs jeb tomēr zināšanas un arī kvalifikācijas celšana, arī izglītības turpināšana?

E.Ikvilds

Es teikšu tā, ka šeit ir virkne faktoru. Nevar izslēgt to, ka šajās profesijās atšķirībā no prokurora amata, pastāv arī konkurences elementi, jo viens ar otru advokāts konkurē. Līdz ar to viņu kvalifikāciju netieši arī apliecina viņa vārds un viņa spējas šo jautājumu risināt. Bet Niedres kungs, tieši ko man Čepānes kundze jautāja, viņam ir bažas, ka tieši advokāti turpmāk varēs pieļaut kļūdas, negatīva, respektīvi, noraidoša lēmuma gadījumā. Nu, ir bijuši gadījumi.. Cilvēks Konkordijas augstskolu... tā ir Tallinā, cik man zināms, ir beidzis un viņam ir diploms, jurista

izglītība un viņš vēlas stāties advokatūrā, bet tagad advokātiem vajadzētu pašiem braukt uz Igauniju vai sūtīt materiālus, kā tas viss notiks?

I.Čepāne

Bet ja viņš noliek eksāmenu advokātiem? Tad ir jājautā - kāpēc eksāmens ir vajadzīgs? Ja viņš arī... Mēs arī visi mācāmies. Te ir tā lieta, ka mēs te daļa strādājam arī Universitātē un mēs šeit daļa arī tiesneši mācāmies... Varbūt, ka viņš arī ir pabeidzis Konkordijas augstskolu, viņš kaut kur ir ļoti spēcīgs un varbūt, ka viņš pašmācības gaitā, pieņemsim, divus gadus kārtīgi kaut kur mācās un studē literatūru un viņš to eksāmenu noliek un tās atzīmes viņam stāv tā kā akmens pie kājām piesiets. Nevar tā būt?

E.Ikvilds

Protams. Izņēmumi gadās, bet nu kaut kādai vērtēšanas sistēmai ir jābūt. Tikpat labi mēs varētu pieļaut hipotētiski... nu, viņš ir bijis kādreiz tiesāts par tīšu noziegumu, varbūt, ka viņš ir labojies... Bet mums ir jārēķinās ar to, saprotiet... notāri, viņi ir kolektīvi atbildīgi, viņi viens otru apdrošina un riska gadījumā ne tikai tas notārs vai tā persona, kura iemantojusi to statusu, bet arī tie pārējie notāri uzņemas atbildību. Tas pats ir arī advokātiem.

A.Endziņš

Un tiesnesis neuzņemas atbildību?

E.Ikvilds

Nē, šeit ir arī materiālā atbildība par iespējamām sekām.

A.Endziņš

Materiālā... bet ja tiesnesis notiesās nepatiesi...

E.Ikvilds

Ir valstis, mēs esam pētījuši, kur pastāv savādāka juristu eksāmenu kārtošana, respektīvi, ir centralizēts vienots valsts eksāmens. Un tur nav šķirošanas, kuru tu augstskolu esi beidzis, bet tiesneši vai pie tiesām esošas personas eksaminē nākamajos juristus. Un līdz ar to tiek panākta tā garantija, ka nav interešu konflikts. Pati augstskola ir... tas, kas ir īstenojis to studiju programmu, pēc tam izvērtē to rezultātu. Tas garantē uzticību tai vērtēšanai, eksaminācijas procedūrai. Nu netieši

instrumenti arī šobrīd pastāv advokatūrā, kad ne jau paši advokāti eksaminē, bet ir dažādu augstskolu un tiesu pārstāvji, kas ir eksāmenu kārtotāji.

I.Čepāne

Un man būtu otrs jautājums, ja jūs man atļausiet.

Par to akadēmiskā personāla kvalifikāciju. Jūs gatavojoties lietai esat papētījis, tajās B grupas augstskolās, jūs teicāt, ka staigā no Universitātes... Bet tie, kas tur neiet... ja tagad pēkšņi pateiktu mūsu rektors, ka mēs nedrīkstam iet no Juridiskās fakultātes uz nevienu citu augstskolu... Kāds tad stāvoklis būtu tur?

E.Ikvilds

Nu es zinu, ka ir pieaicinātā persona, es ar viņa materiālu, ko šodien, iespējams, viņš nolasīs, esmu iepazinies... Nu statistika ir tāda, ka tiesību zinātnēs ir 19 doktori... kopumā valstī... es varu kļūdīties, bet nu puse ir Latvijas Juridiskās fakultātes. Un, protams, šodienas tiesas sēde to lietu neiespaidos. Bet nu tā ir valsts politika kā tāda, jo pie esošās nostājas, ka ir viena apmaksāta valsts budžeta vieta doktorantūrā juristiem, tad tā pēctecība jeb pārmantojamība personāla atjaunošanā ir vairāku gadu desmitos ievilkusies. Un faktiski valstī kā tādā varbūt nākotnē būs problēma, ka fiziski nav cilvēku...

I.Čepāne

Nu bet ja nebūs... Ja pateiks Universitātē rektors, ka jūs varat strādāt tikai Universitātē, un trīskārši pacels algas... Kas tad notiks tajās pārējās augstskolās? Tad tur tiešām...

E.Ikvilds

Nē, man ir bažas, ka citās jomās, kur šobrīd nu Latvija ir atvērta kā ekonomiska telpa, tiks pieaicināta ārvalstu profesūra... Un tad faktiski Latvijas darba ņēmējiem, Latvijas tiesību zinātnei kā tādai būs zaudējums, jo tad arī vairs nebūs motivācijas to jauno paaudzi veidot.

I.Čepāne

Paldies.

A.Endziņš

Ušackas kundze. Lūdzu!

I.Ušacka

Man ir divi jautājumi.

Noklausoties jūs, jums bija divi argumenti. Pirmais arguments par pēctecību šī jautājuma risināšanā un jūs iesācāt ar divu tiesību sistēmu salīdzināšanu - anglo-sakšu tiesību sistēmu un romāņu-ģermāņu... kontinentālo..., bet jūs pilnīgi nedevāt izpratni, ar ko... kā tad tas iespaido šī jautājuma risināšanu Latvijā. Jūs teicāt, ka tas balstās starptautiskajiem uz līgumiem... vai jūs nesajaucāt privātās un publiskās tiesības?

E.Ikvilds

Jāatzīst, ka anglo-sakšu tiesībās nav tik slikti norobežotas publiskās un privātās tiesības. Un tāpēc tā sabiedriskā organizācija ir savādākā Eiropā jeb romāņu -ģermāņu tiesību regulācijas jomā. Un tieši augstākās izglītības joma kā tāda tur ir daudz brīvākā pašplūsmā kā Eiropā. Šodien es arī nepieminēju likumus par reglamentētajām profesijām. Latvija bija spiesta uzņemties saistītas un integrēties Eiropas Savienībā pieņemt šo likumu. Šis likums nosaka prasības, papildu prasības, konkrētam profesijām bez izglītības un prasmes kvalifikācijas vēl citas jomas un tad tās ir tās vērtības, ko mēs esam spiesti akceptēt ...

A.Ušacka

Jā, bet Eiropā ir arī romāņu-ģermāņu sistēmas valstis un viņas veido šo Eiropu un Eiropas augstākās izglītības telpa... šī Boloņas deklarācija, tur ir arī Lielbritānija un tās valstis, kur ir šie elementi...

Otrais jautājums. Jūs balstījāt arī savu runu uz samērīguma principa. Un mans jautājums būtu tāds: kāpēc šo mērķi - augsta kvalitāte šajos amatos - nevar sasniegt ar citiem mazāk tiesību aizskarošiem līdzekļiem kā akreditācija plus vēl profesionālie eksāmeni. Vai jūs varētu pamatoti paskaidrot, kāpēc tas ir par maz, kāpēc vajag vēl šo trešo ieviest un pārliecināties...

E.Ikvilds

Pieteikuma iesniedzēja pārstāve minēja atsauci uz Izglītības un zinātnes ministrijas vēstuli, kas ir lietā un tur ir ļoti pareizi norādīts viens būtisks trūkums mums profesionālās izglītības jomā, ka nav standartu. Respektīvi, kāds ir tas minimums, lai varētu būt kurpnieks atzīts par kurpnieku vai jurists par juristu. Šīs divas lietas nevar būt konfrontējamas ar akadēmisko studiju posmu. Tur ir brīva iespēja sniegt dažādas programmas. Un tur jau tā konkurence parādās. Bet, redziet, ir kaut kāds minimums jāatzīst, lai piešķirtu un atzītu, ka tā ir profesijas minimuma apjoma atzīta programma.

A.Endziņš

Ekvilda kungs, vai jūs varat nosaukt kādu no Eiropas valstīm, kur pastāv līdzīga sistēma, kur vienai augstskolai tiek deleģētas tiesības vērtēt citu augstskolu izsniegtos diplomus.

E.Ikvilds

Man nav zināms tas.

A.Endziņš

Nav zināms. Paldies

Lūdzu, Lepses kungs.

A.Lepse

Jūs pieminējāt, kā saka, likumu par reglamentētajām profesijām. Nu un tur 30. pantā, tātad viņš ir stājies spēkā 2000.gada 1.jūlijā, un tur šiem zvērinātajiem notāriem, advokātiem un palīgiem ir vienīgi divas prasības, lai viņam būtu tiesības pretendēt uz šiem amatiem. Pirmais: augstākās izglītības diploms par vismaz četrus gadus ilgas akreditētas juridisko studiju programmas apguvi. Otrais: atbilstība profesionālās kvalifikācijas un profesionālās pieredzes prasībām, kuras nosaka attiecīgie normatīvie akti.

Tātad ir divas prasības. Četri gadi. Šeit nav norādīts, ka ir nepieciešams Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes atzinums .

E.Ikvilds

Nu, pieņemot un apspriežot Saeimā šo likumu, bija prezumēts, ka sekos grozījumi un papildinājumi atbilstošos Advokatūras un Notariāta likumā. To es pats klātesot komisijās un plenārsēdēs varu apliecināt, ka tā tas bija. Un pats institūts, reglamentētā profesija nosaka, ka tajās valstīs, kur viņš pastāv... es atzīstu, ka Lielbritānijā viņš nepastāv, tur ir savādāk organizēts, nosaka, ka valsts sabiedrības interešu labā, piemēram, farmācijā, ierobežo pretendentu loku konkrētajās profesijās vai izvirza papildu prasības, kas ir sabiedrības interešu labā un mūsaprāt tieši uz to mēs arī balstāmies, ka nav pārkāpts 106.pants Satversmes, ka šeit likumdevējs ir izvirzījis papildus prasības un tas ir Advokatūras un Notariāta likumā un Prokuratūras likumā...

A.Lepse

Jūs neatbildējāt uz manu jautājumu.

Sakiet, lūdzu, jūs sakāt, ka ir jābūt minimumam, lai atzītu attiecīgu augstāko izglītību... nu citu, ne Universitāti. Sakiet, lūdzu, kur var atrast, kur var izlasīt, kas šis minimums ir?

E.Ikvilds

Nu, acīmredzot, kaut kur glabāšanā šis dokuments ir...

A.Lepse

Kas tie par dokumentiem?

E.Ikvilds

Nu, akreditētās studiju programmas... Viņas ir vērtētas, viņas ir publiski pieejamas Izglītības un zinātnes ministrijā...

A.Lepse

Universitātes?

E.Ikvilds

Juridiskās fakultātes.

A.Lepse

Vai Juridiskā fakultātē programmas ir... minimuma programmas pasniedz vai plašāk par minimumu?

E.Ikvilds

Nu, tas ir labs jautājums...

A.Lepse

Nē, nu pēc kā tad vērtēt? Jūs sakāt, ka ir nepieciešams minimālais standarts. Kāds tas standarts ir?

E.Ikvilds

Es iepriekš šeit minēju, ka saskaņā ar Profesionālās izglītības likumu valstij ir jānosaka šie minimālie standarti.

A.Lepse

Vai ir noteikti?

E.Ikvilds

Šobrīd Izglītības un zinātnes ministrija vēl nav piedāvājusi šādus standartus. Līdz ar to vienīgais avots, pēc kā mēs varētu vadīties, interpretējot šīs normas, ir Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes programmas. Vai mums tas patīk vai nē, bet tas būs tas avots, tas atskaites punkts, no kā mēs varam tālāk...

A.Lepse

Un šī paša likuma tas 30.panta otrās daļas 2.punkts. Šeit arī ir norādīts tāpat par to profesionālo kvalifikāciju un pieredzi, ka jāatbilst prasībām, kuras nosaka attiecīgie normatīvie akti. Kas tie par normatīviem aktiem... no šī likuma izriet, ka ir nepieciešami kaut kādi normatīvie akti par profesionālās kvalifikācijas un pieredzes atbilstību? Kas tie ir?

E.Ikvilds

Es jau atbildēju iepriekš, ka sekos un jābūt pieņemtiem grozījumiem...

A.Lepse

Tāpat faktiski ...

E.Ikvilds

... Advokatūras un Notariāta likumā.

A.Lepse

Un šobrīd nekādi ne standarta, ne minimālie, ne maksimālie absolūti nekādi nav? Nekas nav?

E.Ikvilds

Nē, ir, bet tie ir saistoši Latvijas Republikas pilsoņiem. Lai šis likums pilntiesīgi darbotos arī uz Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, nepieciešams izdarīt attiecīgos grozījumus. Respektīvi, lai šeit citas valstis advokāti varētu praktizēt, kā tas izpaudīsies, kā to procedūru kontrolēt, kā aizsargāt klientu intereses, kā apstrīdēt un disciplināri sodīt personas.

A.Lepse

Man būtu vēl viens jautājums.

A.Endziņš

Lūdzu!

A.Lepse

Tātad man ir jautājums, vai Universitāte tātad pielīdzina tikai vietējo augstskolu diplomus jeb arī ārvalstu diplomus?

E.Ikvilds

Arī ārvalstu.

A.Lepse

Arī ārvalstu. Un ar ko nodarbojas akadēmiskās informācijas centrs?

E.Ikvilds

Nu es nepārstāvu šo dienestu. Es...

A.Lepse

Nu viņš nodarbojas ar ārvalstu diplomu atzīšanu Latvijā.

E.Ikvilds

Nē, nu to es zinu, bet es nezinu, ar ko viņi nodarbojas.

A.Lepse

Tātad Universitāte apšaubā šī centra atzinumus, ka tas ir īsts, neviltots diploms un Latvijā ir atzīstams.

E.Ikvilds

Es to šādi interpretētu, ka Augstskolu likumā tā ir vispārējā norma. Šajos likumos tā ir speciālā norma, un līdz ar to nu... mēs atrisinām šo gadījumu.

A.Lepse

Un sakiet, varbūt jūs varat atbildēt. Kas tas ir par institūciju - sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas saucās Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs.

E.Ikvilds

Cik man zināms, tā ir Izglītības un zinātnes ministrijā pilnvarota akreditēt un izvērtēt studiju programmas...

A.Lepse

Kvalitāti?

E.Ikvilds

Jā... bet nu tāda tur pastāv un tāda ir dibināta institūcija.

A.Lepse

Viņa izvērtē vietējās augstskolas, viņu darbības laikā, ja? Arī Juridiskās fakultātes juridiskās programmas.

E.Ikvilds

Viņa darbojas saskaņā ar Augstskolu likumu un tur nav tikai juristu diplomu, tur ir dažāda vērtīšana.

A.Lepse

Vai Universitāte piedalās šajā SIA kā dalībnieks?

E.Ikvilds

Nevaru atbildēt.

A.Lepse

Paldies.

A.Endziņš

Vai tiesnešiem vēl ir jautājumi? Nav.

Biksenieces kundze, lūdzu, jums ir jautājumi?

L.Bikseniece

Man būtu divi jautājumi.

Jūs minējāt, ka neviens no šiem lēmumiem nav pārsūdzēts. Sakiet, lūdzu, kāda ir tā kārtība, kur viņš būtu jāpārsūdz un vai šiem amata pretendentiem, attiecībā uz kuriem tiek pieņemts negatīvs lēmums, vai viņiem arī pašiem tiek izsniegts šis lēmums, lai viņi attiecīgi varētu to pārsūdzēt?

E.Ikvilds

Atbildot uz otro - tiek izsniegts tām personām, kuras ir vērsušās ar lūgumu. Jā. Tādā formā saskaņā ar likumu par iedzīvotāju sūdzību un priekšlikumu iesniegšanas kārtību valsts un pašvaldību institūcijās, bet apstrīdēšanas kārtību reglamentē vairāki normatīvie akti. Nu šeit var pieminēt Juridiskās fakultātes nolikumus. Ir Satversme, kas nosaka iekšējo organizāciju kārtību un galu galā ir tiesu institūcijas, kurās arī var apstrīdēt.

L.Bikseniece

Paldies. Un tad vēl savā argumentācijā jūs minējāt, ka apzināt, ka šobrīd ļoti daudzi profesori un docenti strādā gan Latvijas Universitātē, gan arī šajās privātajās augstskolās un viņi pasniedz šos pašus priekšmetus un jūs minējāt, ka laika trūkuma dēļ nav iespējams vienlīdz kvalitatīvi visur tāpat pasniegt šos priekšmetus. Vai tas automātiski nozīmē, ka Latvijas Universitātē viņi to dara viskvalitatīvāk un citās nē? Kāda bija tā argumenta būtība?

E.Ikvilds

Tieši arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes studenti... Cik man zināms, tas loks, kas apvieno... Juridiskās fakultātes un citās augstskolās nu nav tik plašs, bet ir dažas personas. Mūsu katedrā, cik man zināms, viens cilvēks... mums ir 19 lektori un docenti... nu tā proporcija...

A.Endziņš

Un cik no tiem ir profesori, doktori?

E.Ikvilds

Doktori - 3.

A.Endziņš

Ir vēl jautājumi? Nav. Paldies.

Tālāk tiks uzklausi pieaicinātās personas. Un kā pirmais Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes prodekāna vietas izpildītājs docents Jānis Lazdiņš.

Lazdiņa kungs, ir lūgums izklāstīt, kādā veidā notiek praktiski šī citu augstskolu izsniegto diplomu pielīdzināšana Juridiskajā fakultātē, kāds normatīvs akts ir tam pamatā, pēc kādiem kritērijiem fakultāte vadās un kas to dara, vai komisija kāda vai tas ir vienpersoniski.

J.Lazdiņš

Juridiskā fakultāte līdz šim tātad ir skatījusi un pielīdzinājusi tātad šos diplomus pēc attiecīgo arodu apvienību lūguma, tātad vainu tā ir Advokātu padome vai Zvērinātu notāru padome, Ģenerālprokuratūra.

Un šeit tomēr ir jānodala divas lietas. Viens ir tas, kas ir rakstīts likumā un otrs - ko parasti šīs arodorganizācijas... Zvērinātu advokātu padome prasa.

Likumā ir rakstīts, ka Juridiskajai fakultātei ir jāpielīdzina ne jau šie diplomu, kas ir izsniegti vienā vai otrā tātad citā augstskolā, bet jāpielīdzina ir šīs augstskolas kopumā atbilstība tam, vai viņa atbilst tātad Latvijas Universitātei vai arī viņa neatbilst.

Faktiski līdz šim, izņemot tātad Zvērinātu advokātu padomi, ir prasības pielīdzināt diplomu. Un līdz ar to faktiski, teiksim, balstoties uz to, ko ieinteresētā puse šajā gadījumā tā ir attiecīgā arodorganizācija ir prasījusi, Juridiskā fakultāte arī ir veikusi.

Faktiski tātad liekot savu studiju programmu pret to studiju programmu, kas izriet tātad no šo diplomu pielikumiem un balstoties uz ļoti, manuprāt, objektīviem tātad kritērijiem pamatā, tas ir, skatot tikai un vienīgi vairāk vai mazāk šie priekšmeti un šie cilvēki, kas ir tātad studējuši attiecīgajā augstskolā ir tātad noklausījušies A grupas priekšmetus. Tos priekšmetus, bez kuriem tātad nav iedomājama jurista izglītība kā tāda.

Un šajā gadījumā es gribētu arī norādīt uz vienu interesantu tātad kāzusu, kuru mums lika priekšā Valsts cilvēktiesību birojs, norādot uz tiesu psihiatru, tiesu medicīnu un kriminālistikas studēšanu, bez kā tātad nav iespējams strādāt par prokuroru. Atvainojiet, es pats esmu strādājis par prokuroru un zinu, kas ir nepieciešams zināt prokuroram. Atvainojiet, prokurors netaisa ekspertīzes tiesu medicīnā un tiesu psihiatrijā. Tur ir nepieciešami speciālisti, kas veiks šo ekspertīzi un dos šo atzinumu. Tas pats attiecas arī uz kriminālistiem, arī uz speciālu ekspertīžu biroju, kur tātad pasūta faktiski, kas ir jāzina cilvēkam juristam, kādas varētu būt šīs ekspertīzes un faktiski tas jau izriet arī no vispārīgā kursa.

Ja atgriezāties tātad pie sākotnēji uzdotā šī jautājuma, tad faktiski tikai Advokātu padome ir prasījusi pēc būtības atbilstoši tātad apstrīdētajām šīm te likuma normām izvērtēt augstskolu, bet bez tātad šī diploma faktiski nekādu citu materiāli jau tātad netiek piesūtīti. Ir jautājums - vai var kādu institūciju izvērtēt, kādas augstskolas kopējo tātad kvalitāti, balstoties tikai uz vienu diplomu. Līdz ar to Juridiskā fakultāte lielākoties ir pieņēmusi tā saucamo „zālamana lēmumu”, izvērtējot šo diplomu. Un ņemot vērā, kas pierāda mūsu objektivitāti, tātad faktiski visos gadījumos, kas vismaz saistās ar pēdējiem 5 gadiem, tad attiecībā uz Policijas akadēmiju ir pieņemts viennozīmīgs... tātad viennozīmīgi atbildot, ka šīs augstskolas tātad diplomanti ir pielīdzināmi Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes tātad šiem te diplomantiem. Neskatoties uz to, ka tātad arī kas izriet no paša diploma, ir redzams, ka ir ierakstīts, ka tātad Policijas akadēmijas Satversmi ir apstiprinājis Ministru kabinets un kas vienlaicīgi norāda uz to, ka šī nav tātad Universitātes tipa mācību iestāde.

A.Endziņš

Ir kaut kāda komisija izveidota? Ir dekāna pavēle kaut kāda? Cik cilvēku ietilpst?

J.Lazdinš

Atbildes došana tātad izriet no diviem normatīvajiem.... Vienu, ārējo, visiem publiski pieejamo un otrs ir iekšējais, tātad Juridiskās fakultātes nolikums.

Pirmais tātad ir Latvijas Universitātes Satversme, kuru ir apstiprinājusi Saeima. Un šajā normatīvajā aktā 6.19. punktā ir noteikts sekojošais: dekāns (pastāvīgā institūta direktors) ir oficiālais fakultātes institūtu pārstāvis, kas Latvijas Universitātes institūcijās vai ārpus Latvijas Universitātes savas kompetences ietvaros kārtot visas ar fakultātes institūtu saistītās lietas.

Un tad ir vēl precizēts tātad šīs te lietas, kas šajā gadījumā varbūt arī nebūtu tik svarīgi. Un pēc nolikuma izriet, 4.15.punkts, ka dekāns ir fakultātes oficiālais pārstāvis fakultātes lietās kā arī... attiecībā pret citām fiziskām un juridiskām personām.

Tātad faktiski nav nekur, ne arī apstrīdētajos likumos, prasīts, ka būtu jāizveido kaut kāda noteikta komisija. Līdz ar to visi šie te administratīvie akti tiek parakstīti tātad ar fakultātes vadītāju, fakultātes dekānu.

Un arī šeit nav nekādu problēmu, jo faktiski tātad administratīvā procesa kārtībā dekāns tātad šos te pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt Universitātes rektoram un līdz ar to Latvijas Universitāte šajā gadījumā uzņemtos pilnu atbildību par šī lēmuma pieņemšanu vai nu arī griezties tiesā vispārīgajā kārtībā.

A.Endziņš

Sakiet, jūs minējāt, ka jūs veicat šo pielīdzināšanu saistībā ar Juridiskās fakultātes programmu. Bet ar ko tad nodarbojas Augstākās izglītības ministrija, kad notiek attiecīgo augstskolu programmu akreditācija?

J.Lazdiņš

Ar ko nodarbojas attiecīgi ministrija?

A.Endziņš

Jā.

J.Lazdiņš

Tas laikam Čakstes kungam jāprasa, uz šo jautājumu es nevarēšu atbildēt. Es nepiedalos šajās viņu veidotajās komisijās, ne akreditācijas, ne arī kādās citās.

A.Endziņš

Paldies. Tiesnešiem? Ušackas kundze.

A.Ušacka

Varbūt, ka... man arī nav skaidrs tas akreditācijas process. Bet jūs noteikti labāk zināt, vai Juridiskās fakultātes mācību spēki tiek aicināti komisijās, lai akreditētu tās citas augstskolas, kas ir tanī otrajā grupā, kas nav universitātes.

J.Lazdiņš

Atsevišķos gadījumos jā. Man patreiz nav tādas statistikas, cik reizes ir aicināti, cik reizes nav aicināti, bet manuprāt šeit sēž arī fakultātes dekāns, pēdējā reize, kad mēs vismaz kā fakultātes pārstāvji, Jundža koledža bija... tā aptuveni viņa saucās... Tātad, cik man ir zināms tad fakultātes dekāns viesojās tieši šajā komisijā. Un redziet, parasti atkal abstrahējoties vispārīgi no visiem, tomēr kaut kāda zināma informācija ir, tad lielāko tiesu tātad šīs akreditācijas komisijas arī izsaka iebildumus un lielāko tiesu šīs ir viens pamata iebildums, ka tātad programma ir akreditēta ar tādu noteikumu, ka jāpiesaista kvalitatīvi šie mācībspēki. Citiem vārdiem sakot, ja tātad netiek piesaistīti, tad faktiski jau ir ieteikts neakreditēt šo. Vai tas ir ņemts vērā vai tas nav ņemts vērā, vai tas vēlāk ir pārbaudīts pieņemsim pēc gada pēc akreditācijas, vai šie cilvēki ir izpildījuši šo noteikumu vai nē, tātad man atkal kārtējo reizi uz to ir grūti atbildēt, jo tas nav mūsu kompetencē pārbaudīt un, kā jau es minēju, tieši šiem te diplomiem nekad nekādi akreditācijas dokumenti arī nav iesūtīti un līdz ar to es varu tikai nodarboties ar tādu filozofiju un prezumēšanu - varbūt ir tā, bet varbūt ir kaut kā savādāk. Vienīgi es varu pateikt to, ka faktiski, ja mēs runājam vispār par kaut kādu kvalitāti mācību spēkiem, tad tomēr ir visiem viens labi zināms tātad arguments, kā var pateikt... jo pateikt vienkārši, kad tas ir labs vai tas ir slikts pasniedzējs, tas nebūs nopietni. Ir cilvēks attiecīgās nozares tiesību zinātņu doktors vai arī nav. Un no šāda viedokļa skatoties es varētu teikt tā, ka mūsu fakultātē ir 19 tiesību zinātņu doktori... te bija tāda nepareiza informācija izskanēja un visās pārējās diez vai būs vairāk kā vēl desmit tiesību zinātņu doktori. Pa visām pārējām Latvijas augstskolām tātad kopā.

Kas attiecas uz mūsu fakultāti, tieši šiem tiesību zinātņu doktoriem, tad varbūt atsevišķi cilvēki strādā un arī faktiski, ja mēs runājam un skatāmies, kur vairāk strādā, tad tā ir tieši Policijas akadēmija un tieši mūsu Krimināltiesisko zinātņu katedrā un par šo augstskolu, es domāju, ka mums nevajadzētu būt nekādu problēmu, jo mēs faktiski uzskatām un sakām, ka viņa ir mums līdzvērtīga.

Attiecībā uz citām, es varētu teikt, ka varbūt viens vai divi... Nu ar to mēs tātad arī teiksim, aprobežojamies. Nav to universitātes pasniedzēju, kas strādātu privātās augstskolās.

A.Ušacka

Paldies. Un otrs jautājums. Šeit lietas materiālos ir Policijas akadēmijas vēstule, kuru parakstījis Indrikova kungs, rektors. Un šajā vēstulē viņš atzīmē, ka Latvija ir pievienojusies Eiropas padomes 1997.gada 11.aprīļa konvencijai, Eiropas reģionu konvencijai par tādu kvalifikācijas atzišanu, kas saistīta ar augstāko izglītību. Un tālāk viņš norāda uz to, ka rodas

situācijas, kad diplomi un kvalifikācija, kuri izdoti Policijas akadēmijā ir atzīti Eiropā, bet lai viņi būtu atzīti Latvijā šajos trijos amatos, ir vajadzīgs Juridiskās fakultātes atzinums.

Vai tas atbilst patiesībai? Tāpēc, ka ja tas atbilst patiesībai, te ir pretrunas, kā jūs ļoti labi zināt kā jurists, ar starptautisko tiesību normu un nacionālo tiesību normu un šis konflikts ir viegli atrisināms. Vai tas tiešām ir tā?

J.Lazdiņš

Varētu vēl vienreiz precizēt jautājumu?

A.Ušacka

Ka Latvija ir pievienojusies attiecīgajai starptautiskajai konvencijai... Un saskaņā ar šo konvenciju Policijas akadēmijas diplomi ir atzīti ārzemēs, bet nav atzīti Latvijā saskaņā ar mūsu likumu.

J.Lazdiņš

Nē, te ir jānošķir divas dažādas lietas. Diploma atzīšana... tā tad viņš ir atzīts, neapšaubāmi Latvijā. Nevienā likumā nekur nav ierakstīts, ka Policijas akadēmijas tā tad diploms nav atzīts.

Jautājums ir tikai par šiem trim likumiem. Es domāju, ka vajadzētu arī skaitīt Tiesu iekārtas likumu. Faktiski vajadzētu teikt, ka četriem likumiem tā tad, kur ir prasīts īpašas zināšanas un kvalifikācija. Bet tikpat labi jau varētu uzdot tādu jautājumu, vai kādā normālā civilizētā Eiropas valstī policists vispār tiek uzskatīts par juristu? Un tādā gadījumā, skatoties, ko viņi izdod un kādas ir šīs programmas. Tā kā atkal kārtējo reizi mēs nevaram abstrahēties vienkārši no sausa normatīvā akta. Mums ir jāšķir vaļā, jāskatās, uz ko ir akreditēts, kādas ir bijušas piezīmes, ja viņas ir bijušas, vai viņas ir novērstas un tamlīdzīgi. Tas ir nopietns pētniecisks darbs, kurš vismaz tajos materiālos, kas man bija pieejami, respektīvi, kas man bija atsūtīti no Satversmes tiesas, tas Valsts cilvēktiesību biroja pieteikums, tur nav neviena vārda tā tad par to, ka būtu kaut kas pētīts, izņemot to, kā sausi normatīvie akti un to interpretācija.

A.Ušacka

Paldies.

A.Endziņš

Vai vēl būtu kādi jautājumi? Lepses kungs?

A.Lepse

Sakiet lūdzu, tātad šeit vienīgajā lēmumā, ko jūs... ko fakultāte ir atsūtījusi, izvērtējot šeit Baltijas Krievu institūtu, kā arī Rēzeknes augstskolu, tātad negatīva atzinuma iemesls ir norādīts, ka, lūk šīs abas divas augstākās mācību iestādes ir neuniversitātes tipa. Un līdz ar to tātad nav pielīdzināmas Universitātei.

Vai citos gadījumos arī šāds kritērijs - universitāte - ne universitāte... tiek pielietots, jeb tas ir vienīgais gadījums?

J.Lazdiņš

Tas nav vienīgais gadījums, ka tas tā būtu, bet tas, ka tas arī būtu visos gadījumos tādā formā, tā arī nav rakstīts. Redziet, ja mēs atgriezīamies pie šī sākotnējā. Faktiski... redziet, ja diplomā ir norādīts, kas to Satversmi ir apstiprinājis, tad ir skaidrs, kāda tipa ir, jo nekādi akreditācijas materiāli jau mums netiek atsūtīti. Mēs tātad faktiski pielīdzinām vienu sausu papīru. Dažkārt pat arī atsūta tikai diplomu bez pielikuma, kur vispār nav skaidrs, ne kas ir studēts, ne kādi kredīta punkti ir. Skatoties šo jautājumu, tātad ir jāliek abi kopā, jo, kā jau es atzīmēju savā atbildes rakstā, faktiski Juridiskā fakultāte ir mēģinājusi būt maksimāli objektīva. Līdz ar to viņas skatījusies gan pēc būtības A grupas priekšmetu kredītpunktus un attiecīgo stundu skaitu, gan arī tātad otru aspektu, kas izriet tātad no Augstskolu likuma, ka visas augstskolas tiek sadalītas divās kategorijās - universitātes tipa augstskolas un neuniversitātes tipa augstskolas. Un tomēr ir diezgan milzīga atšķirība starp šīm augstskolām skatoties, kāds ir mācību spēku kvalitatīvais sastāvs. Pats par sevi ir saprotams, ka arī Latvijas valsts un likumdevējs ir šīs augstskolas sagrupējis divās noteiktās daļās, norādot, ka starp viņām ir atšķirības. Pretējā gadījumā, ja nav atšķirību, tad ir jālikvidē. Ir jāpasaka, ka ir tikai augstskolas un viss. Un tad arī Juridiskā fakultāte nemocīsies, neliks saviem pasniedzējiem rakstīt mācību grāmatas, neliks aizstāvēt doktora disertācijas... nu priekš kam tad tas ir vajadzīgs, ja jau tāpat visi ir vienādi.

Nu šajā situācijā es neko citu neredzu, kā redzot kopējo virzību, mēs pa diviem trīs doktoriem sametīsimies kopā, noīrēsim kaut kādu šķūni un mēģināsim akreditēt kārtējo augstskolu, kurā mācīs tātad tiesību zinātnes. Bet šeit būs jāatzīmē vēl viena tāda lieta pretēji varbūt citām privātajām augstskolām, kur varbūt nevienas katedras vadītājs pat nav ar doktora grādu, tur vismaz būs kādi trīs. Un trīs katedru vadītāji būs...

A.Endziņš

Bet sakiet, vai Rēzeknes... tā ir privāta augstskola?

J.Lazdiņš

Nu, pārstāvis ir, viņš varētu precizēt, ja es kļūdīšos...

A.Endziņš

Un Ventspils ir privāta augstskola? Valmierā Vidzemes augstskola...

J.Lazdiņš

Laikam viņas ir valsts dibinātas augstskolas. Bet tas ir mans pieņēmums, es neesmu redzējis viņu akreditācijas dokumentus. Bet šajā gadījumā jau nav arī tik būtiski, tas ir, teiksim, valsts vai privātpersonu dibināta... jo, kā mēs zinām, tātad normālā demokrātiskā valstī jau tam arī netiek piešķirta liela nozīme. Būtiski ir citi kvalitatīvie kritēriji, kuri mums ir, bet nevienam, izņemot Policijas akadēmiju, tātad nav.

A.Endziņš

Bet varbūt to pašu jautājumu, ko es uzdevu Ikvilda kungam. Jūs varat nosaukt kādu citu valsti Eiropā vismaz, kur tiek šķirotas, pielīdzinātas jeb nē, jeb ir svarīgs izglītības diploms, kas tiek atzīts.

J.Lazdiņš

Jā, šeit, redziet, es varu pateikt tik tālu, ka es šo jautājumu neesmu gatavojis, līdz ar to kārtējo es varu pateikt, ka es varu filozofēt, bet es varu atbildēt vienīgais ar pretjautājumu: vai kādā normālā civilizētā valstī, kas pieder pie kontinentālās Eiropas valstīm, par juristu šajos apstrīdētajos likumos var strādāt personas, kuras nav beigušas universitātes? Cik man ir zināms, tad šādas problēmas nekur citur pasaulē, civilizētā pasaulē, izņemot Austrumeiropu jeb pārejas tās valstis, nepastāv. Ja mēs skatāmies, piemēram, Vāciju, kur es vairāk tātad orientējos, tad šajā gadījumā ir skaidrs, ka tikai universitāšu diplomu... un citu augstskolu vispār nepastāv. Un ja kāda augstskola grib dibināties, tad pirmais kritērijs ir tas, lai būtu tātad šie te atbilstošas kvalitātes mācībspēki. Un lai nebūtu iespējas nevienam dibināt augstskolu, kur varbūt ir trīs vai četri pamatštata akadēmiskie darbinieki, un visi pārējie ir tādi...

A.Ušacka

Nu bet Juridiskajā augstskolā... Tur ir pamatā tikai kādi trīs četri.

J.Lazdiņš

Kurā?

A.Ušacka

Rīgas Juridiskajā augstskolā.

J.Lazdiņš

Jūs domājat zviedru?...

A.Ušacka

Jā.

J.Lazdiņš

Jā, redziet, tā jau ir maģistratūras programma un tā šajā gadījumā neattiecas uz....

A.Ušacka

Bet tā arī ir augstskola.

J.Lazdiņš

Nu, augstskola jau viņa ir, bet viņa nedod jurista kvalifikāciju. Nu diemžēl tā ir... Nu viņa ir maģistratūras... Tas ir nedaudz savādāk...

A.Endziņš

Čepānes kundze.

I.Čepāne

Es vispār esmu izbrīnījies, starp citu, ka Juridiskajā fakultātē jau nesāk mācīt piektā kursa studenti pirmā kursa studentus, ņemot vērā, ka par juristiem strādā otrajā kursā, trešajā... par padomniekiem strādā ar nepabeigtu... Tieslietu ministrijā raksta atzinumus par likumprojektiem... Par to mēs varbūt pašreiz nerunāsim. Mēs šeit izvērtējam normatīvo aktu atbilstību vai neatbilstību.

Bet es jums gribu pajautāt tā. Man dažkārt ir bijuši gadījumi, kad nāk no tām saucamajām neuniversitātes veida augstskolām jeb tipa augstskolām... viņi, zinot, ka viņiem ir šāds šķērslis un ka viņi mācās tādā vietā, kur varbūt tiešām divas telpas ir un viens varbūt ir doktors un pārējie tur ir kādi studenti, kas māca tos priekšmetus, iespējams pat, viņi pie mums fakultātē var dabūt to izglītību viņu interesējošajos priekšmetos, ja viņi jūt, ka viņu to diplomu nepielīdzinās. Jo tādi dažkārt nāk un prasa. Jums ir tāda prakse mūsu fakultātē?

J.Lazdiņš

Šādas prakses nav Latvijas valstī, bet patreiz mums saistībā ar šo Boloņas deklarāciju, kur noteikta studiju reforma, ja mēs pāriesim uz to principu trīs plus divi vai varbūt četri plus viens vai trīs komats pieci plus viens komats pieci, šajā gadījumā tas nemainīs būtību, bet pieci gadi tiek dalīti divās daļās... Tad mēs varētu pieņemt, ka pēc pirmā šī posma, kad tiek dots bakalaura diploms, un kas nedod jurista kvalifikāciju, nākošo posmu pāriet visi tie, kas ir pieteikušies un kas ir bijuši labāki un atbilstoši...

I.Čepāne

Nē, jūs mani nesapratāt. Man ir bijuši gadījumi, kad nāk no "Turības" un saka labdien, es esmu no "Turības". Es gribētu klausīties jūsu kursu, atnestu pēc tam grāmatiņas un kārtotu ar visiem eksāmenus. Vai tas ir oficiāli vai neoficiāli?

J.Lazdiņš

Faktiski, tāda iespēja pastāv ne tikai "Turības" vai kādas citas privātās augstskolas studējošajiem... ir iespēja atbilstoši samaksājot, par cik ir kredīta punkti...nu tur par katru kredītpunktu ir noteikts Universitātes zināma samaksa....

I.Čepāne

Tad kam viņi maksā?

J.Lazdiņš

Universitātei.

I.Čepāne

Ā, nu tad paldies, es to gribēju...

J.Lazdiņš

Nē, nu tur jābūt pat Juridiskās fakultātes studentam. Faktiski, ja ir vieta, kur to cilvēku nosēdināt attiecīgajā auditorijā, tad filologs var nākt kaut vai klausīties tās...

I.Čepāne

Tātad viņi tad var dabūt... ja viņi jūt, ka viņiem tajā augstskolā ir nepietiekama šī izglītība, lai viņus pielīdzinātu, tad var...

J.Lazdiņš

Bet ir jautājums par to, ko darīt šādā gadījumā... pielīdzināt vai nē, tas ir ļoti interesanti, protams... Ja tātad faktiski viņš ir noklausījies visus šos te blakus kursus, kurus viņš uzrāda, tad es domāju, ka nevajadzētu būt problēmām, bet līdz šim vismaz tāds gadījums nav bijis, tā kā pateikt, redziet es esmu visus jūsu kursus te noklausījies, bet man ir "Turības" diploms... Tāda gadījuma nav bijis, bet es domāju, ka šādā gadījumā, ja mēs lielāko tiesu mēģinām skatīties ne tikai pēc augstajām tiesību normām, bet arī pēc satura, pēc būtības, tad es domāju, kāpēc nē. Bet nav bijis gadījums tāds...

I.Čepāne

Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Lepses kungs.

A.Lepse

Man ir tāds jautājums. Tātad šeit gāja runa par tiem, kuri vēl joprojām studē un vienlaicīgi paralēli iet mācīties, kā saka, papildus kursus Universitātē. Bet nu atgriezīsimies pie šiem atzinumiem.

Tātad neuniversitātes augstskolas diploms vai augstskola netiek pielīdzināta, viņam nav iespējas startēt tur par prokuroru, notāru, advokātu. Sakiet, lūdzu, kur šis bijušais students, kā saka, tagad jau diplomands, kur viņš var uzzināt, kas viņam pietrūkst. Nu, pieņemsim, no lēmuma ir redzams, ka tā ir neuniversitātes tipa... viss. Kā viņš var uzzināt, kādi kredītpunkti kādos priekšmetos viņam pietrūkst un ko viņam darīt? Iet uz Universitāti un tad Universitāte, ko viņam pēc tiem kredītpunktiem izsniegs Universitātes diplomu jeb izziņu, ka viņš ir tādus un tādus kursus noklausījis? Un ko tad jūs pielīdzināsiet, kad viņš griezīsies atkal pie advokātiem un viņi sūtīs jums? Jūs saņemsiet diplomu no neuniversitātes plus Universitātes izziņu par noklausītiem kursiem. Tad ko jūs tad atzīsiet? Augstskolas diplomu jeb to izziņu?

J.Lazdiņš

Redziet, šeit ir, man liekas, tas jautājums ir vienkārši nedaudz savādāk formulēts jūsu gadījumā, nekā nupat es atbildēju Čepānes kundzei.

A.Lepse

Jā, tas ir cits.

J.Lazdiņš

Nē, nu tas ir identisks... Nu faktiski redziet, nav tāda situācija bijusi, jo šajā gadījumā ko mēs darīsim... Nu tas ir nākotnes formā, jo es vēl varbūt tagad varu apsolīt, bet pēc tam, teiksim, mani atcels no amata un citi teiks kaut ko savādāk. Bet, teiksim, ņemot vērā pie sastāva un pie tās orientācijas, uz kādu mēs virzāmies, tad šāda forma kaut kur varbūt tomēr būtu ņemot vērā, ka mēs piederam pie kontinentālās Eiropas tiesību sistēmai, būtu tomēr normatīvi jāfiksē. Tātad, kas ir nepieciešams. Varbūt tajā juristu kvalifikācijas noteikumos vai ar likuma spēku viņi iegūs... varētu to fiksēt, bet principā es domāju, ka ja cilvēks būtu ar attiecīgajām izziņām, ka viņš ir noklausījies tātad attiecīgos kursus, es domāju, ka lēmumam būtu noteikti jābūt pozitīvam. Un arī tie kredītpunkti ir redzami, viņi ir pieejami un zināmi...

A.Lepse

Es atvainojos, es galveno uzmanību gribēju vērst uz to, ka no šī lēmuma nav redzams, kas viņam ir nepieciešams darīt.

J.Lazdiņš

No lēmuma nav nepieciešams darīt, jo faktiski mēs jau atbildam arī tikai šī lūguma ietvaros. Tur nav norādīts, kas būtu jāizdara... Tad, kad prasīs, kas ir jāizdara, tad mēs arī norādīsim.

A.Lepse

Tātad, ja es pareizi sapratu, tad attiecīgā persona pēc tāda negatīva atzinuma varētu vērsties ar iesniegumu Juridiskajā fakultātē, uzdot šādu jautājumu un tad viņš saņemtu atbildi pēc būtības.

J.Lazdiņš

Protams, mēs vienmēr atbildam motivēti. Ja ir motivēts rakstisks pieteikums, tad persona arī saņem motivētu rakstisku atbildi.

A.Lepse

Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Vai ir tiesnešiem vēl? Skultānes kundze. Lūdzu!

I.Skultāne

Sakiet, lūdzu, vai jūs neesat lietas kursā par to, kā Izglītības ministrijā... cik tālu ir ar šo jurista profesijas standartu izstrādi un kādas tur varētu būt tās prasības... Vai tas nav ar jums....

J.Lazdiņš

Pavisam ne tik sen Eirofakultāte organizēja konferenci par juridisko izglītību. Nu un es sapratu tā, ka... es tikai no konferences varu to pateikt, citas informācijas man nav, ka tagad nopietni pie tā strādā, bet nu galā vēl nav. Un jautājums ir, ko pieaicināt. Un diemžēl no Izglītības ministrijas puses es sapratu, ka Universitāti neviens tur pat neparedz pieaicināt, kaut gan mēs esam vienīgā Universitātes tipa augstskola. Viņi uzskatīja, ka daudz vērtīgāk būtu pieaicināt Juristu biedrību. Tas ir viņu viedoklis, es nevaru ne apstrīdēt, ne teikt, ka viņš ir nepareizs. Varu tikai konstatēt faktu, kāda izskanēja informācija.

Nu, protams, bez Juristu biedrības bija doma, ka varētu būt vēl prokurori, advokāti, tiesneši, bet nu lai nu cik tas nebūtu dīvaini, tikai ne Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte.

A.Endziņš

Paldies. Biksenieces kundzei ir jautājumi?

L.Bikseniece

Atgriežoties pie šīm neuniversitātes tipa augstskolām, tātad šajā atzinumā par pielīdzināšanu, kad tika skatīts... jūs tātad sakāt, ka Baltijas krievu institūts, Rēzeknes augstskola tās ir neuniversitātes tipa augstskolas un jūs vispār pat tālāk nesalīdzināt kredīta punktus un neko tālāk, bet šis vien jau ir pamats atteikumam.

Sakiet, vai konsekventi visos gadījumos ir šāda prakse un tātad neviens no Rēzeknes augstskolas absolventiem un neviens no Baltijas Krievu institūta vai citas neuniversitātes tipa augstskolas absolventiem nav saņēmis pozitīvu atbildi?

J.Lazdiņš

Te ir it kā no vienas puses ļoti viegli atbildēt. Mēs tātad... mums bija sarunas ar žurnālistiem kādu mirkli atpakaļ, tad mēs skatījāmies... ne tikai tagadējā sastāvā, bet arī iepriekšējā sastāvā šīs te atbildes. Izņemot Policijas akadēmiju līdz šim nevienam nav dota pozitīva atbilde, līdz ar to norādot atbildi pilnībā pēc būtības uz jautājumu.

Un arī šeit ir vēl viens moments, ka Policijas akadēmija sākotnējā fāzē, kad viņa nodibinājās, pāris gadus tur bija problēmas ar tiem diplomiem, manuprāt, varētu būt, ka tur bija ar vēl iepriekšējā sastāvā rakstīts, ka daļēji pielīdzināt vai daļēji nepielīdzināt, bet kas attiecas tātad uz pēdējiem gadiem, tad arī ir palaista Policijas akadēmijā šī tā saucamā publisko tiesību programma, akreditāciju es gan neesmu redzējis, bet no šī brīža katrā ziņā tātad nevienam, cik es zinu, tātad nav atteikts pēc būtības, ja nu vienīgi, kad bija diplomu bez pielikuma... un viņš atnesa un viņam...

L.Bikseniece

Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Ikvilda kungam jautājumi ir?

E.Ikvilds

Jā... Pirmais. Kāpēc, jūsuprāt, Latvijas Universitātei likumdevējs ir piešķīris šādu statusu kā publisko tiesību persona?

J.Lazdiņš

Kāpēc likumdevējs ir piešķīris? Nu, šeit es, protams, varu kārtējo reizi, tātad, prezumēt. Kaut gan es runāju tātad par publisko tiesību tātad personu. Es domāju, ka arī uz Policijas akadēmiju attiektos tieši tas pats. Tā kā šajā gadījumā Latvijas Universitāte nav izņēmums.

Jautājums varbūt būtu jāprecizē tā: vai ir kāds pamatojums tam, ka Latvijas Universitātei ir dotas tiesības izvērtēt citu augstskolu diplomus pēc būtības. Un šeit es varētu teikt tā, ka likumdevējs ir tiesīgs zināmas pilnvaras tātad deleģēt jebkuram subjektam, kurš atbilst šiem kritērijiem, kurus jūs nupat nosaucāt. Kāpēc tieši Latvijas Universitātei? Šeit arī it kā būtu ļoti vienkārša atbilde. Tāpēc, ka mēs esam vienīgā universitātes tipa Juridiskā fakultāte. Faktiski, kamēr nav izstrādāts šis te pamats, kas ir jāzina un kādā līmenī jāzina ir juristam, mēs esam vienīgais tāds kritērijs un mūsu programma, kas ir nepieciešama tātad apstrīdēto normu profesionāļiem.

E.Ikvilds

Nākamais jautājums. Vai jums ir zināmi citi pilnvarojumi veikt kādu dokumentu vai programmu atzīšanu, pielīdzināšanu?

J.Lazdiņš

Bez šīm te apstrīdētajām tiesību normām konkrēti tātad... redziet, ja runājam par šiem gadījumiem, tad pilnīgi pietiek ar attiecīgajiem šiem likumiem, tātad, Notariāta, Prokuratūras un Advokatūras... Viss pārējais, tātad, izriet no, tātad, Latvijas Universitātes Satversmes un arī pašas fakultātes nolikuma. Gan tā kārtība, kā izskata, gan arī iespējamā pārsūdzības kārtība. Ņemot vērā, arī ja mēs paskatāmies, ka mēs izdodam šos administratīvos aktus, tad neapšaubāmi ir jābūt paredzētai administratīvo aktu pārsūdzēšanas kārtība.

E.Ikvilds

Jūs esot šajā amatā, nu, administratīvajā amatā darbojaties, bet tomēr... Cik ir gadījumi bijuši, šie lūgumi izvērtēt...

J.Lazdiņš

Cik ir bijuši šie lūgumi tātad izvērtēt... Manuprāt, man tika iesniegts... tātad mēs šeit bijām aprēķinājuši... tā... Man šis papīrs nav, bet varu atbildēt to, ko mēs vēl nesenā pagātnē... Mēs tātad žurnālistiem sniedzām atbildi... un pavisam kopumā bija nepilni 70 šādu iesniegumu... lūgumu izskatīt un nedaudz vairāk kā 50% gadījumu mēs bijām devuši pozitīvu atbildi. Kārtējo reizi tie visi bija no Policijas akadēmijas šie te absolventi. Un ja runājam vispār par šo atzinumu, tad jau faktiski normālā kārtībā turpinot šo domu, būtu situācija, kad attiecīgā augstskola prasa mums, bet nevis attiecīgās augstskolas tātad studenti caur šīm arodorganizācijām, vai viņi ir vai viņi nav pielīdzināti un tad mēs dotu šai augstskolai neapšaubāmi šo atbildi un tā... Viņi varētu reaģēt tātad atbilstoši visām tātad Latvijas likumdošanas šīm te prasībām. Tas man liekas būtu normālāk. Pretējā gadījumā tātad tika izvirzīts viens no jautājumiem, vai tiek paziņots visām ieinteresētajām personām. Tad manuprāt visieinteresētākās personas ir tās, kas stājās kādā augstskolā. Tad sanāk tā, ka mums būtu jāuztaisa buklets un pie katras privātās augstskolas, kad viņi nāk kārtot testus vai vienalga kādu tur pārbaudījumu vai vienkārši pierakstās, ka grib studēt, izdalīt viņiem: ziniet jūs nevarēsiet tur strādāt. Es domāju, ka būtu pilnīgi pamatoti, ka izsauktu vai nu policiju, vai kādu citu mašīnu, lai mūs savāc.

E.Ikvilds

Pieļauju, ka jums atkal būs pieņemums, bet nu tomēr atbildiet. Kāda atbildība varētu sekot par kļūdainu vai savtīgu vai kādu savādāku šo izvērtējumu? Respektīvi, kādas sankcijas varētu iestāties amatpersonai, kas ir vērtējušas šo apstrīdēto...

J.Lazdiņš

Man tā grūti pat atbildēt uz šo jautājumu. Un šeit es jums standarta atbildi varētu dot - atbilstoši Latvijas likumdošanai. Nu... kas vērtē un negodīgi kaut kā ir rīkojies un var pierādīt kaut kādu savtīgu elementu, es nevaru iedomāties nevienu savtīgu elementu, teiksim, ja runājam par šo diplomu vai augstskolu pielīdzināšanu, jo pat pieņemot, ka visas augstskolas kļūs tātad universitātes, no tā jau mūsu augstskolas nozīme nemazināsies.

E.Ikvilds

Un pēdējais jautājums. Vai šīs funkcijas īstenošana piešķir kaut kādas privilēģijas jeb augstāku statusu starp līdzīgiem Juridiskajai fakultātei salīdzinoši ar citiem programmu īstenošanai tiesību zinātņu jomā vai tas diskriminē citus ?

J.Lazdiņš

Tā... nu faktiski jūs man uzdodiet jautājumu, vai tās ir zināmas privilēģijas. Nu droši vien, ka tās ir zināmas privilēģijas. Bet jautājums ir vai šīm privilēģijām ir leģitīms mērķis. Es domāju, ka šīm privilēģijām ir leģitīms mērķis, kas izriet arī no mūsu atbildes raksta, jo tā ir šo cilvēku un valsts tātad interešu aizsardzība. Bet principā ņemot vērā, ka arī jums tika norādīts, ka nevajag pārstāstīt šo te mūsu atbildi, es arī ar to aprobežošos. Jo principā tādā gadījumā jāatzīst, ka biju gatavojies paust savu viedokli un šis viedoklis ir nedaudz... viņš ir papildinājums tam, ko mēs sākotnēji iesniedzām Satversmes tiesā, bet jūs negaidīti sākt ar jautājumu uzdošanu.

E.Ikvilds

Nē, nu vienkārši pieteikuma iesniedzējs atsaucās uz Prokuratūras, Izglītības un zinātnes ministrijas un citu institūciju pārstāvju un es vēlējos, lai arī tiesas sēdē arī jūsu viedoklis tiktu pausts, vai tas ir diskriminējošs pretstatā....

J.Lazdiņš

Nu tad es varētu nolasīt to gala rezolūciju un lai tad pilnībā skanētu vēl vienreiz, tātad, no Juridiskās fakultātes pārstāvja puses. Latvijas Universitātes Juridiskajai fakultātei saskaņā ar apstrīdētajām tiesību normām ir noteikta publiska funkcija. Šo normu mērķis - sabiedrības tiesisko interešu efektīva aizsardzība, vienotu prasību noteikšana nodrošina kvalitatīvu un profesionālu advokātu, prokuroru un notāru darbību. Līdz ar to apstrīdētajām tiesību normām ir leģitīms mērķis un tās ir uzskatāmas par samērīgām tā mērķa sasniegšanai, kāds tiks izvirzīts pieņemot apstrīdētās tiesību normas. Līdz ar to citu augstskolu juridisko fakultāšu absolventi neatrodas vienlīdzīgos apstākļos, salīdzinot ar Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes absolventiem vai tās pielīdzināto programmu absolventiem, kas izriet ne tikai no minētajiem normatīvajiem aktiem, bet arī pēc būtības. Un jāatzīst, ka pēc būtības es pat biju gatavojies uzstāties. Ja tātad man būs tāda iespēja dota, tad es varbūt gribētu arī šo aspektu īpaši izklāstīt.

E.Ikvilds

Paldies

A.Endziņš

Man būtu tādā gadījumā lūgums jūsu viedoklis... Likums paredz, ka šajās trijās apstrīdētajās likuma normās tiek prasīts no Juridiskās fakultātes pielīdzināt Universitātei... Universitātes Juridiskajai fakultātei. Nav runa par juridiskās izglītības atbilstību. Lūk, šādā aspektā, kā jūs arī kā jurists, teiksim, vērtētu, vai Universitātes izglītība ir vienmēr kā pamatkritērijs jeb varbūt arī specializēta arī šī neuniversitātes... Jūs pats minējāt iepriekš arī, ka teiksim, Policijas akadēmija... nu, tur it problēmu nekādu nav... Bet, teiksim, ja būtu nu kaut kāds institūts speciāls, prokuratūras, pieņemsim, kas specializēti jau gatavotu prokuratūras darbiniekus, kā tad paliek? Vai ir tomēr šeit šī atbilstība vai nē?

J.Lazdiņš

Ja mēs salīdzinām augstskolas, ja?

A.Endziņš

Nē, es šinī gadījumā gribētu jūsu atbildi tieši par juridisko izglītību.

J.Lazdiņš

Par juridisko izglītību sakarā ar Latvijas Universitāti un visām citām augstskolām, nu, izņemot Policijas akadēmiju, ja? Vai ir atšķirība? Es domāju, ka ir ievērojama atšķirība, jo tātad mēs šeit izvīrējam tātad vairākus kritērijus, kā varētu pārbaudīt šo te kvalitāti.

Pirmais kritērijs neapšaubāmi ir mācību spēku kvalitāte, nākošais kritērijs būtu mācību spēku zinātniski pedagoģiskā darbība un tās rezultāti, trešais kritērijs būtu piedāvātās juridiskās izglītības programmas saturs, ceturtais - studējošo spēju pārbaude starptautiskajā arēnā un piektais un pēdējais - studentu atlases kritēriji. Nu un tagad, ja jūs ļautu, es par katru no viņiem gribētu arī sniegt komentāru.

Mācību spēku kvalitāte. Kādas kvalitātes kritērijs jāizvirza, lai pārbaudītu attiecīgās augstskolas mācību spēku kvalitāte? Šajā argumentā... šajā gadījumā arguments - tas ir labs vai tas ir slikts pasniedzējs - noteikti nebūs pārlicinošs. Tāpēc vienīgā mēraukla ir visiem labi zināms un laika gaitu izturējis kritērijs - mācību spēks ir vai nav attiecīgās zinātņu nozares zinātņu doktors.

Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē tiesību zinātņu programmu realizē kā štata darbinieki 19 tiesību zinātņu doktori. Bez tam vispusīgu akadēmisku izglītību nodrošina arī

ekonomikas, filozofijas, vēstures un citu zinātņu doktoru iesaistīšana studijas programmas realizācijā. Pēc mūsu aprēķiniem visās citās augstskolās, tātad es jau vienreiz to gan minēju, nebūs vairāk par kādiem 10 tiesību zinātņu doktoriem, kas ir šo mācību iestāžu pamatdarbā. Pēc šī kritērija neapšaubāmi pēc būtības skatoties pēc pirmā kritērija nevienā augstskola nav līdzvērtīga tātad Latvijas Universitātes Juridiskajai fakultātei.

Otrais kritērijs. Mācību spēku zinātniski pedagoģiskā darbība un tās rezultāti. Civiltiesiskās zinātnēs, civilprocesa zinātnēs, starptautiskajās tiesībās, Eiropas tiesībās, Latvijas tiesību vēsturē un tiesību teorijas zinātnē, neapšaubāmi studenti pamatā studē pēc Latvijas Universitātes mācību spēku zinātniskajām publikācijām un sarakstītajām mācību grāmatām. Un tikai krimināltiesisko un kriminālprocesuālo tiesību jomā vērā ņemams ieguldījums nāk no Latvijas Policijas akadēmijas puses.

Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē kā pētniecības struktūras pastāv piecas katedras un Cilvēktiesību institūts un visu šo katedru vadītāji tātad ir vai profesori vai asociētie profesori. Arī Cilvēktiesību institūta direktores pienākumu izpildītāja ir tiesību zinātņu doktore Feldkunsas kundze.

Šeit mēs varam paprasīt, cik katedras ir citās akreditētās Latvijas augstskolās un cik no šo katedru vadītājiem, nemaz nerunājot par citu sastāvu, ir ar doktora grādu? Un šajā ziņā pēc mūsu informācijas arī viens no iesniedzējiem, tātad biznesa augstskola "Turība" kādu laiku publisko tiesību katedras vadītājs bija pedagoģijas zinātņu maģistrs... pedagoģijas zinātņu maģistrs. Pēc patreizējās informācijas neviens arī no katedras vadītājiem tur tātad nav ar tiesību zinātņu doktora grādu.

Ja vēl runājam, kas nodrošina mūsu kvalitāti, mūsu programmas kvalitāti, tad noteikti jāmin ir Eiropafakultātes pasniedzēju studiju kurss, kas ir oficiāli iekļauta Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes, tātad, programmā. Nu un par sadarbību ar Dānijas ekspertiem un Boloņas, un, tātad, pāreju pilnībā uz Boloņas deklarācijas pamatprincipiem es jau minēju.

Trešais punkts. Piedāvātās juridiskās izglītības programmas saturs. Ja runājam par šo punktu, tad neapšaubāmi, viņš ir jāsadala tātad divās daļās. Pirmais - studiju programmas mērķis un otrais – studiju ilgums. Pirmkārt, katras studiju programmas mērķis ir sagatavot noteikta statusa speciālistus. Vai visas augstskolas gatavo vispusīgi akadēmiski izglītotus speciālistus juristus, kas atbilst Latvijas valsts interesēm? Un šeit es varu apgalvot droši, ka nē. Tā, piemēram, ja izlasām laikraksta "Dienas bizness" 2002.gada 22.janvāra numurā Andreja Vaska ievietoto rakstu "Augstskolas vēlas panākt vienādas tiesības ar Latvijas Universitātes Juridisko fakultāti", pat viena no labākajām privātajām augstskolām biznesa augstskola "Turība" savu studiju programmu veidoja ar mērķi sagatavot juristus darbam komercstruktūrās. Un kā tāda arī tika akreditēta. Tāpēc šajā tiesību zinātņu programmā tika likts uzsvars uz privāttiesību un ekonomiskā kursa studēšanu. Tātad šī programma pēc būtības ir ar šauru specializāciju, kas neatbilst tām prasībām un īpašībām, kas nepieciešamas advokātiem, prokuroriem un notāriem.

Visticamāk šādā griezumā arī akreditācijas komisija vērtēja šo studiju programmu un arī ieteica tātad akreditācijai.

Cik ir tiesību zinātņu fakultāšu vai augstskolu ar šauru specializāciju, bet kuras ir akreditētas, tātad patreiz mums nav zināms un cik es sapratu, tad tiesas sēdē arī neizdevās, tātad, to līdz šim arī uzzināt. Bet kā trūkumu šeit es noteikti gribētu norādīt, ka tātad iesniedzējs, tas ir, Valsts cilvēktiesību birojs, nav sevi piepūlījis, lai noskaidrotu, cik tādas ir, kādi ir akreditācijas dokumenti, kas tajos ir ierakstīts un faktiski no visa iesnieguma nekas pēc būtības nav redzams.

Otrkārt. Studiju ilgums. Arī ir viens no kvalitātes rādītājiem. Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesionālā studiju programma ilgst 5 gadus, kas noslēdzās ar komplikētu valsts pārbaudījumu. Kā tāda tā tika iesniegta akreditācijai un tika arī akreditēta. Mācību cikls visumā atbilst arī tā saucamās Boloņas deklarācijai par juridisko izglītību.

Tātad Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte ir arī akreditēta pēc augstākā standarta pēc būtības.

Ceturtais. Studējošo spēju pārbaude starptautiskā arēnā. Atzīts augstskolas līmeņa pārbaudes paņēmieni ir piedalīšanās starptautiskajās sacensībās. Vai kāda cita Latvijas augstskola piedalās starptautiska līmeņa tiesību zinātņu studentu sacensībās? Tātad nav dzirdēts, izņemot zviedru augstskolu, bet, es atvainojos, tā ir zviedru augstskola.

Kāda ar Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes panākumi? Šogad 9. vieta Eiropā starptautiskajās tiesībās 25 valstu konkurencē. Es domāju, ka labs sasniegums. Aiz sevis mēs atstājām gan Igauniju, gan Lietuvu, gan arī kādreiz slaveno Maskavas Universitāti, kas vispār ieņēma pēdējo vietu.

Starptautiskajās tirdzniecības tiesībās - 52. vieta, bet 108 universitāšu konkurencē.

A.Endziņš

Paldies, Lazdiņa kungs. Tas ir lietas materiālos.

J.Lazdiņš

Diemžēl nē. Arī tas, ka šogad Austrumeiropas sacensībās ir pirmā vieta nupat, arī tas nav.

Līdz ar to es varētu tikai teikt to, ka...

A.Endziņš

Bet man ir jautājums tomēr... jūs tagad norādāt uz to, ka Universitātes Juridiskā fakultāte ir kvalificētākā, lielāko profesionāļi tur strādā. Šāda laikam pozīcija arī netiek apšaubīta. Bet man ir jautājums, līdzīgi kā es jau iepriekš uzdevu jautājumu, kāpēc jūsuprāt ir šāda atšķirīga prasība. Advokātam... jūs runājat par pasūtījumu un par atbildību, notāram, prokuroram, bet teiksim, netiek prasīts tiesnesim, piemēram. Tikai tiek prasīta augstākā juridiskā izglītība, noteikts stāžs, bet ne šī pielīdzināšana Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes izglītībai.

J.Lazdiņš

Jā... Es domāju, ka tā ir viena no lietām, kas ir tapusi laika posmā, kad Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte arī bija vienīgā mācību iestāde, kurā varēja iegūt jurista diplomu. Un, kā mēs zinām, kamēr nerodas problēmas, tikmēr parasti nevienu likuma normu arī nemaina.

Šajā gadījumā, teiksim, nepašaubāmi es uzskatu, ka ir būtu jāmaina un jātiek prasītai Universitātes izglītībai apstrīdētajā tiesību normā, kur arī tiesnešiem ir jāprasa šī augstākā kvalitāte. Bet izveidojas tād, kā jau es teicu, visticamāk, tajā situācijā, kad pieņēma šos te likumus, tad nebija jau citas augstskolas.

Un šajā gadījumā ir tāda viena interesanta lieta, es varētu pateikt no vēstures, kas man ir ļoti mīļa, un man ir viens tāds papīrs no 1845. gada. Tas ir „svod mestnih uzakoņeņij gubernij ozeiskih. Častj pervaja”. Baltijas vietējo likumu kopojums, pirmā daļa. Un kas ir rakstīts šeit 157 gadus atpakaļ, kādas prasības tiek izvirzītas advokātiem, bet, cik es saprotu, tad viņu universitātes tika attiecinātas arī uz citiem... Tātad šiem te amatiem... tiesu amatiem. Un 101. pantā mēs, tātad, lasām šādas te trīs rindas: „???????? ???????? ?????? ???????? ?????? ????????????? ?????? ?? ???????? ???????? ??? ???????? ????, ???????????? ? ?????? ?? ???????????? ??????????????”.

Latvijas vajadzībām mēs droši vien tagad varētu pārfrāzēt tā, ka gan tiesnešiem, gan visām tām personām, kas ir minētas apstrīdētajās tiesību normās ir nepieciešams tātad Latvijā akreditētas universitātes tipa Juridiskās fakultātes diploms ar maģistra vai doktora grādu.

Un atcelt arī visas pārējās vienlaicīgi tātad papildu prasības, kas izvirzītas ir pretendentiem. To tātad... bet tas ir tātad neapšaubāmi jāveic likumdošanas ceļā jeb mūsu tātad likumdevējiem - Saeimai.

A.Endziņš

Paldies. Čepānes kundze, lūdzu.

I.Čepāne

Jūs teicāt, ka Universitātē ir pieci gadi. To mēs zinām, bet citās tajās neuniversitātes tipa augstskolās, cik tur tie gadi ir? Pats mazākais?

J.Lazdiņš

Redziet, pats mazākais... hm... Redziet, ir tāda situācija, ka es esmu dzirdējis ļoti dažādus skaitļus, cik vispār tādas augstskolas ir. No padsmiņiem līdz pat desmiņiem, kur formāli skaitās kaut kāda izglītība.

I.Čepāne

Jurista diploms?

J.Lazdiņš

Jurista diploms, jā. Tā kā es nezinu, šeit noteikti būtu jāprasa Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvim, cik tādu ir. Man tādas statistikas nav. Bet cik es zinu, tad... cik es zinu, atkal kārtējo reizi tie ir mani pieņēmumi, es domāju, ka uz neko īsti tas nav balstīts, jo akreditācijas materiālus mēs neesam redzējuši, maksimāli labākajām privātajām augstskolām tas ir 4, bet faktiski tie ir trīs ar pusi gadi, jo eksāmeni notiek pēc trīs ar pus gadiem un mazāk.

Un ja mēs ņemam šos piecus gadus, tad mēs zinām, ka faktiski šie pieci gadi ir tas standarts, kas pastāv vairākus... ne jau pirmos simt gadus vien. Un arī Boloņas deklarācija iziet uz to, ka ir pieci gadi vajadzīgi šim te jurista diplomam. Vai mēs viņu nosaucam par maģistra grādu vai nē, nu, teiksim, Vācijā, tur patreiz tikai priekš ārzemniekiem dod šo maģistra grādu un maģistra programmā viņi ir iesaistīti, citiem nē, tālāk viņiem nāk tātd doktors un habilitētā doktora aizstāvēšana, ja kāds grib kāpt augstāk pa zinātnes šim te pakāpēm, bet ja arī mēs skatāmies tur, tad zemākais ir izkārtots astoņos semestros, bet pēc viņu šī studiju izkārtojuma neviens jau... nu, varbūt dažas izcilības beidz šajos četros gados, bet faktiski šīs apmācības ir piecus, sešus, septiņus un dažkārt pat desmit gadus. Tieši tāpēc arī faktiski ir orientēta šī Boloņas deklarācija - pieci gadi un ar to tad vajadzētu aprobežoties. Bet piecus gadus tas faktiski ir minimums un faktiski tas arī ir standarts, ko vajadzētu prasīt arī visām sociālajām zinātnēm manuprāt, ne tikai tātd tiesību zinātnēm.

A.Endziņš

Lepses kungs, lūdzu...

A.Lepse

Lūdzu atbildiet man uz vienu jautājumu. Jūs runājat par pieciem gadiem. Es atkal atsaukšos uz to pašu likumu "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu", 30.pants. Tur tiek prasīts augstākās izglītības diploms par vismaz četrus gadus ilgas akreditētas juridisko studiju programmas apguvi advokāta, notāra profesijas pretendentiem. Tātd pietiek saskaņā ar šo likumu arī ar četriem gadiem.

J.Lazdiņš

Tur tālāk ir turpinājums, ka papildus prasības izvirza specializētie likumi. Bet atbildot uz šo jautājumu es varētu pa priekšu noskaidrot varbūt, kāpēc nav minēti šajā kategorijā arī tātd prokurori un tiesneši? Tātd faktiski šis normatīvais akts ir vairāk vērst uz ārpusi, uz ārvalstu juristiem, nevis tātd uz Latvijas valsti.. Jo, redziet, neskatoties uz to, ka Eiropā būs tā saucamā brīvā darba spēka kustība, tomēr būs tā saucamie valsts amati, kurus varēs ieņemt vienīgi un tikai tātd attiecīgās valsts pilsoņi. Līdz ar to pats par sevi ir skaidrs, ka tātd tiesneši un prokurori šeit nav, tie ir valsts amati un atliek tikai advokāti un notāri. Līdz ar to šeit ir nu... pēc kādiem apsvērumiem ierakstīti četri gadi, noteikti tas ir kā pats minimālākais, tātd šis cilvēks ierodas un tur gan arī nav minēts, ko viņam darīt tālāk, nu viņam ir, tātd cik viņš ilgu laiku te praktizē, lai viņš varētu iegūt attiecīgi vai mācās cik ilgi, lai varētu iegūt arī Latvijā pilnas tiesības. Un šis ir arī faktiski viens no Eiropas jautājumiem. Parasti tiek uzskatīts, ka šādas personas, kas ir ieguvušas jurista izglītību citā valstī, viņas vienu vai trīs gadus praktizējās vai nu notāra vai advokātu kantoros un pēc tam viņas kārto eksāmenus attiecīgās valsts... ne visās, bet tikai nacionālajās tiesībās. Un ja

viņš to nokārto, tad viņš iegūst pilnu tiesību spēju... tiesību un rīcībspēju attiecībā tātad uz advokāta praksi un arī uz notāra šo te praksi. Un arī ir izskaidrojums, kāpēc tur ir šīs divas profesijas un nav arī šīs pārējās. Tur nav faktiski tas tālākais mehānisms vienīgi ierakstīts, ko darīt un kā rīkoties šajā gadījumā. Bet mums jau vēl ir laiks, mēs jau vēl neesam Eiropas Savienībā.

A.Endziņš

Paldies. Skultānes kundze.

I.Skultāne

Man attiecībā par šo pašu likumu par reglamentētajām profesijām. Tātad notāriem un advokātiem ir prasība pēc augstākās izglītības diploma. Ar to būtu jāsaprot gan universitātes, gan neuniversitātes tipa?

J.Lazdiņš

Redziet, ja mēs runājam par šo pašu normatīvo aktu... tas moments, kas izriet no Izglītības likuma, tālāk ir citi reglamentējošie akti un šajā gadījumā tātad viņi jālasa ir kopsakarā ne tikai šis viens, bet kopsakarā tātad ar citiem normatīvajiem aktiem, atbilstoši kā mūsu gadījumā tātad ar Augstskolu likumu, kur ir norādīts, kā tālāk darīt un tālāk nāk arī šie likumi par tā saucamo... kur ir minētas tās apstrīdētās tiesību normas. Tātad šis likums, viņš nevar pastāvēt un kā normatīvais akts viņš nepastāv atdalīti no pārējiem, viņš tikai ir viens posms noteikts jautājumu risināšanā. Skatoties katrā konkrētajā gadījumā... jāskatās arī citi normatīvie akti vai nu kādas citas valsts vai arī Latvijas valsts... Tātad šeit nāk atsauce uz kādu citu likumu vēl... uz kādu citu normatīvo aktu. Nu redziet, mēs jau nevaram, teiksim, pateikt, lūk, mēs prasīsim tikai Latvijas universitātes tipa... varbūt, pieņemsim, nu, es nezinu, Angolā universitātes nav, bet viņiem ir tikai viena augstskola vai divas un viņas ir faktiski pielīdzināmas... nu mums to ierakstīt šajā normatīvā noteikti nevajadzētu... jo nevar jau paredzēt, kas būs visā pasaulē.

A.Endziņš

Paldies. Ir vēl jautājumi ? Nav. Paldies, Lazdiņa kungs.

Tiesa izsludina pārtraukumu līdz 14.15.

(Pārtraukums)

A.Endziņš

Tiek atsākta lietas izskatīšana pēc būtības.

Tiks uzklausīta pieaicinātā persona Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības un zinātnes departamenta direktors Jānis Čakste.

Pastāstiet, kā norit augstskolas akreditācija, lai varētu izsniegt augstskola akreditētu diplomu?

J.Čakste

Tiek veidota akreditācijas komisija ar ārvalstu speciālistu jeb ekspertu pieaicināšanu un atbilstoši akreditācijas noteikumiem.... ir vairākas svarīgākās pamatprasības: atbilstoša bibliotēka, nepieciešamas telpas, infrastruktūra un apkalpojošais personāls, studenti un arī, protams, docētāji... pasniedzēji...

A.Lepse

Kādā veidā, kādā kārtībā tiek veikta ārvalstu augstskolu izsniegto izglītības dokumentu pielīdzināšana jeb atzīšana, tā jāsaka... Latvijā?

J.Čakste

Speciāli ir izveidots Eiropā akadēmisko informāciju centru tīkls, kur katrā valstī ir savs akadēmiskais informācijas centrs un viņi ir savā starpā saistīti un tādā veidā, ja jebkuras citas valsts diploms parādās mūsu republikā, tad Akadēmiskais informācijas centrs ļoti īsā laikā var pateikt, kas tas ir par studiju plānu, vai tas ir valstiski atzīts vai nē un kā dotajā valstī šo diplomu vērtē. Tādēļ profesionālu atbildi uz ārzemju diplomu novērtēšanu var dot tikai Akadēmiskās informācijas centrs.

Bet viņu lēmums nav galīgs, viņš tikai dod savu slēdzienu.

A.Lepse

Un kas to lēmumu pieņem?

J.Čakste

Pagaidām likumā ir noteikts, ka šī Akadēmiskā informācijas centra slēdzieni ir vairāk domāti izglītības turpināšanai un tātad augstskola uz šī centra lēmuma slēdzienu pieņem lēmumu pati vai šis diploms viņai ir ... Darba došanai tas jau ir drusku savādāk un sarežģītāk, bet tad arī pats darba devējs ir tas, kas pieņem gala lēmumu ne šis Centrs.

A.Lepse

Nu mēs šodien vairākkārt jau pieminējām šo likumu par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu, kur ir izvirzītas prasības atbilstoši Eiropas Savienības prasībām. Tātad, ja kurš grib būt par advokātu vai notāru, tad četru gadu izglītība, profesionālās iemaņas un tā tālāk. Tātad šajā gadījumā, ja persona, kura atnāk no ārvalstīm, tur gari un plaši ir aprakstīts, kāda tā kārtība ir šajā likumā, viņai ir augstākās izglītības juridiskās izglītības diploms, viņa atnāk, tad viņa griežas šajā informācijas centrā, tur pieņem tādu slēdzienu, pēc tam kaut kādu lēmumu ir jāpieņem šajā jautājumā, ja viņa grib strādāt. Kas ar to nodarbojas tādā gadījumā?

J.Čakste

Jā... Eiropas Savienībā ir princips, ka visiem ir līdzīgas un vienādas tiesības un mēs nedrīkstam teikt, ka tas no citas valsts jeb ar citu ādas krāsu ir sliktāks vai labāks. Tādēļ visiem ir jābūt vienādām tiesībām startēt uz doto amatu. Akadēmiskais informācijas centrs dod izziņu par diplomu, par viņa kvalitāti dotajā valstī, bet gala lēmumu šā vai tā pieņem jebkurā valstī darba devējs. Tiesības startēt ir visiem vienādas, es domāju, ka arī šajā gadījumā par advokatūru ja mēs runājam un par prokuratūras likumu, šīm tiesībām vajadzētu būt visām augstskolām, kuru programmas ir akreditētas, bet gala vārdu šā vai tā pieņem profesionālā asociācija jeb darba devējs.

A.Lepse

Un vēl pēdējais jautājums. Sakiet, lūdzu, šajā pašā 30.pantā. Šajā 2.punktā par to... ir nepieciešamas... prasības atbilstība profesionālās kvalifikācijas un profesionālās pieredzes prasībām, kuras nosaka attiecīgie normatīvie akti. Jums ir zināms, kādi akti nosaka šīs prasības - attiecīgie normatīvie akti - kas tie tādi ir? Jeb vēl nav tādu?

J.Čakste

Viens no šiem aktiem varētu būt šis profesijas standarts.

A.Lepse

Bet juristiem jau šobrīd nav?

J.Čakste

Tad tā ir tā problēma...

A.Lepse

Un sakiet lūdzu, kāds tad tas... vai eksistē šobrīd kaut kāds minimālais standarts juridiskajai programmai, kas ir nepieciešams, lai šī programma tiktu valstiski atzīta... akreditēta? Kādi tie standarti ir? Pēc kā vadās?

J.Čakste

Kā jau es teicu, pašlaik ir apstiprināti izglītības standarti, tas ir viens, pēc kura vadās. Un otrs ir ekspertu... tāpat subjektīvs, protams, slēdziens. Bet nu tā kā viņš ir ekspertu atzīts savā valstī, jo ekspertus mēs speciāli lūdzam, lai attiecīgie akreditācijas centri dotajās valstīs mums sūta šos ekspertus, es domāju, ka viņi ir apmācīti un viņi ir labi sagatavoti... tas ir mūsu ekspertu slēdziens.

A.Lepse

Un vēl pēdējais jautājums, atvainojos... Tātad, ir pieņemti jauni noteikumi par augstskolu akreditāciju 2001.gadā. Un par iepriekšējiem, akreditācijas noteikumiem bija Izglītības ministrijas nolikums, instrukcijas un tā tālāk par to noteikumu piemērošanu. Nu sakiet, lūdzu, vai attiecībā uz šiem jaunākajiem noteikumiem, 2001.gada, ir arī pieņemts kaut kas līdzīgs jeb darbojas joprojām vecie, kas ir pieņemti gan uz citu noteikumu pamata?

J.Čakste

Jā. Izmaiņas, kā es jau teicu, bija nelielas. Izmaiņas ir attiecībā par atkārtotu akreditāciju un par koledžu akreditāciju, kas parādījās no jauna, mums tādas nebija. Darbojas vecā instrukcija, bet tiek gatavota jauna instrukcija, nesen bija konference, kurā mēs apspriedām akreditācijas rezultātus un tur arī šī instrukcija tika apspriesta un tuvākajā laikā viņa tiks apstiprināta.

A.Lepse

Bet šobrīd darbojas iepriekšējā tāpat?

J.Čakste

Jā.

A.Lepse

Paldies.

A.Endziņš

Čepānes kundzei ir jautājums. Lūdzu!

I.Čepāne

Sakiet, lūdzu, vai ir kāda instrukcija vai normatīvs akts varbūt ar augstāku spēku, kas nosaka, kādā veidā šeit šis SIA vai šī aģentūra, šis augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs izvēlas šos speciālistus, tos vērtētājus. Jūs pats teicāt, ka nu ir taču tomēr liela starpība, zināmi standarti, piemēram, ir Austrijā, Vācijā, tādās ilgākās demokrātijas valstīs un citi, piemēram, ir Igaunijā, Lietuvā. Mēs esam mazas valstis un visas savā starpā daudz pazīstam, mums ir visādas braukšanas vienam pie otra, kāda ir tā kārtība, kā izvēlas, jo šīs privātās augstskolas jau var panākt, ka viņiem atbrauc senī draugi un visu to lietu nosaka.

J.Čakste

Šī pazīšanās jeb draudzība tiek izslēgta tādējādi, ka ekspertus nosūta nevis augstskolas, bet šie informācijas centri... šie akreditācijas centri citās valstīs un mums ir iekšēja instrukcija, ka tikai šo ...

I.Čepāne

Tātad to izvēle... Jūs piedosiet... bet juridiskajai personai un nevis konkrētai...

J.Čakste

Jā, mēs nepieprasām konkrētu cilvēku... mēs pieprasām, ka mums vajadzīgs šai programmai...

I.Čepāne

Un tas ir noteikts kādā normatīvā aktā tāda kārtība?

J.Čakste

Nu, mums ir šajā instrukcijā.

I.Čepāne

Tātad instrukcijā... Un tad otrs. Vai es esmu pareizi sapratusi. Sakiet, lūdzu, jūs teicāt, lai izveidotu privātu augstskolu, pirmais solis ir jādabū licence, lai šī licence... tad jūs skatāties bibliotēkas, telpas un mācību spēkus. Jūs iedodiet licenci un tad uzņem studentus. Tātad tie studenti divus gadus mācās un faktiski riskē, vai viņus tur beigās akreditēs vai nē. Un viņi maksā naudu un viņi nezina, kas notiks pēc diviem gadiem. Vai es pareizi sapratu?

J.Čakste

Pareizi.

I.Čepāne

Vai tas tā ir pareizi? Jūs savu bērnu sūtītu tādā skolā?

J.Čakste

I.Čepāne

Un vēl pēdējais jautājums. Sakiet, kāds ir īsākais studiju laiks, lai saņemtu jurista diplomu Latvijā, ja universitātē ir pieci gadi?

J.Čakste

Universitātē ir piecgadīgā profesionālā programma. Un saskaņā ar Izglītības standartu profesionālā programma nedrīkst būt mazāka par četriem gadiem. Tātad īsāks kurss nav iespējams.

I.Čepāne

Nav iespējams, ja?

J.Čakste

Ja ir īsāks, tad tā ir koledžas tipa...

I.Čepāne

Bet likumam jau nav atpakaļejoša spēka. Varbūt, ka kaut kur ir trīs gadi.

J.Čakste

Nav. Profesionālā programma var būt tikai četri gadi un vairāk.

I.Čepāne

Un beigās. Kāds ir jūsu viedoklis par šīm strīdīgajām tiesību normām. Kaut arī jūs neesat jurists, vai tās būtu jāatzīst par spēkā neesošām jeb nē. Vai viņas ir nepieciešamas?

J.Čakste

Es teiktu, ka 1935.gadā varbūt viņas bija nepieciešamas, jo tad nebija tas institūcijas un tad lai aizsargātos pret sliktiem ārzemju diplomiem, mums bija viena augstskola un universitātei tiešām tika deleģētas šīs tiesības. Es domāju, ka 1993.-1994.gadā pēc vēsturiskā principa varbūt šis process turpinājās un arī tad vēl nebija akreditācijas process, varbūt tas bija attaisnojami. Šajā gadījumā un pašreiz es domāju, ka šīs normas ir it sevišķi vēl tāpēc, ka viņas ir iekavās, viņas vajadzētu atcelt, jo nevar būt, ka tas, kas pasūta... tas, kas izpilda pasūtījumu, izglītības iestāde ir tā, kas nosaka, vai kvalitāte ir vai nav.

I.Čepāne

Bet kamēr šo profesijas standartu nav? Varbūt pagaidīt, kamēr tie profesijas standarti... Kad viņi būs?

J.Čakste

Domāju, ka profesijas standarti jau nav tas noteicošais, jo, kā jūs dzirdējāt, Latvijas Universitāte jau pielieto diezgan triviālus kritērijus - tātad, vai ir universitātes tipa vai nav universitātes tipa augstskola. Un tad - vai ir tik un tik profesoru vai nav. Un tas ir par maz, lai varētu novērtēt programmu un lai novērtētu augstskolu kopumā.

I.Čepāne

Paldies. Man nav vairāk jautājumu.

A.Endziņš

Skultānes kundze. Lūdzu!

I.Skultāne

Es gribētu pajautāt dažus jautājumus saistībā tomēr ar tiem profesijas standartiem. Tātad, es saprotu, ka jurista profesijas standarts tiek izstrādāts vēl, bet, teiksim, vai jums ir zināms, vai tas būs vienots jurista profesijas standarts vai tiks dalīts vēl, teiksim, sīkāk... notāri, advokāti, tiesneši... Vai būs viens kopējs? Vai jums tas nav zināms?

J.Čakste

Tas nav jautājums pareizajam adresātam, jo to nolems tik tiešām paši juristi un juristu asociācija un ...

I.Skultāne

Bet varētu arī jūs pieļaut, ka varētu būt arī nevienots, bet dalīts... Un tad sakiet, lūdzu, arī šeit Profesionālās izglītības likuma 24.pantā ir noteikts, ka profesijas standarts nosaka profesionālās kvalifikācijas pamatprasības.

Vai šīs profesionālās kvalifikācijas pamatprasības varētu ietvert arī izglītības.. būtu pareizi teikts... veidus, līmeņus? Nu, teiksim, vai tā būs kaut kādā profesijas standartā noteiktā universitātes tipa izglītība, neuniversitātes tipa izglītība...Vai tās nebūs šīs pamatprasības kvalifikācijai?

J.Čakste

Es domāju, ka nē. Jo par to, cik gadi un kāda izglītība, to noteiks Izglītības standarts lielākā mērā, profesijas standarts vairāk nosaka to, kādas iemaņas, kādas prasmes, kas jāzina dotajām profesijām un bez tam augstskola var viena tādā veidā priekšmetu mācot panākt šīs pašas prasmes un iemaņas, bet tās ir tās, ko nosaka paši profesionāļi darba devēji.

I.Skultāne

Un tad vēl trešais jautājums. Vai šobrīd akreditējot programmas, tieši juristu programmas, tiek arī kaut kā tas saistīts arī...nu nav vēl šie profesijas standarti, bet vai tiek saistīts arī ar kaut kādu iespējamo nodarbošanos nākotnē? Tātad ar kaut kādu konkrētu šo profesionālo standartu? Vai visas viņas tiek akreditētas kā juridiskās programmas, kur principā tātad tiek pieņemts, ka viņas visas ir vienādas vai līdzvērtīgas?

J.Čakste

Nē... Privātajās augstskolās šīs, kā jau pareizi teica, šīs programmas lielāko tiesu ir domātas mazā biznesa juristiem. Tas ir tas, kas ir nepieciešams darba tirgū, tās bija pirmās programmas, kuras akreditēja ar speciālu novirzienu, bet vienīgais tad radās ekspertiem lielas problēmas, jo tad tur bija juridiskās zināšanas un tad ekonomiskās zināšanas un tad eksperti prasīja, kas tad tur īsti ir. Vai tas ir ekonomists vai jurists. Tādēļ šīs programmas lielāko tiesu tika akreditētas uz diviem gadiem un augstskolai tika ļauts izšķirties, vai tas būs pamatā tomēr ekonomists ar nedaudz palielinātām juridiskajām zināšanām, jeb jurists ar nedaudz palielinātām ekonomiskajām zināšanām. Un šo standartu, protams, nosaka eksperti, kas ir juristi un kas zina, kādam ir jābūt juristam dotajā valstī. Viņš pēc savas subjektīvās saprašanas arī vērtē...

I.Skultāne

Bet tad tomēr tā akreditācija tāda... nu, ņemot vērā katras augstskolas īpatnības vai specialitāti...

J.Čakste

Jā, protams.

I.Skultāne

Paldies.

A.Endzinš

Paldies.

Ir vēl tiesnešiem jautājumi? Nav. Biksenieces kundzei? Nav. Ikvilda kungam?

E.Ikvilds

Pats pirmais. Ja pieteikumu apmierinās tieši šādi, kā tur tiek prasīts... tad paliks prasība: augstākā juridiskā izglītība. Kā mēs varam interpretēt šo jēdzienu - tas ir valsts atzīts diploms, akreditētas programmas, vai tikai licenzētas augstskolas izsniegts diploms. Kurā laikā, vai tas ir spēkā esošajā, vai mēs varam atpakaļ lūkoties? Kā šie institūti interpretēs?

J.Čakste

Ja atcels šo normu, tad principā visi tie, kas būs beiguši juridisko programmu, varēs piedalīties kvalifikācijas eksāmenos, piemēram, par prokuru. Tas ir tas, ko vajadzētu panākt šajā gadījumā. Ir visiem tiesības piedalīties šajā kvalifikācijas eksāmenā un uzvarēs, protams, tas, kas būs labākais, kas ir beidzis Latvijas Universitāti, kas visu zina.

E.Ikvilds

Paldies. Iepazīstoties ar Latvijā legāli funkcionējošām augstskolām, to Satversmēm, nu man nākas konstatēt, ka ir dažādi tie regulējošie akti un dažādi tiesību institūti iekļauti, nu to, ko es jau arī šodien minēju, ka Latvijas Universitātes Satversmē ir piešķirtas tiesības rīcībspējai publisko tiesību jomā un pārējām nav. Kā jūs uzskatāt... tas ir tikai tāds tehnisks iztrūkums un interpretējot sistemātiski arī Augstskolu likumu, ja, citi tiesību akti varētu nākt pie secinājuma, ka arī pārējām mācību iestādēm, kuras ir akreditētas, ir publisko tiesību spējas vai nē. Kā jūsu skatījumā?

K.Čakste

Varbūt pašreiz tā nav, bet es ļoti ceru, ka tuvākajā nākotnē vispār atšķirības starp augstskolām praktiski nebūs - vai tā ir privāta vai valsts. Pašlaik es domāju, ka ir atšķirības nevis starp privātajām un valsts, bet ir atšķirības starp lielām un mazām, neatkarīgi no tā, vai tā ir privāta vai valsts.

E.Ikvilds

Jūs pieminējāt un tiešām ļoti pareizi un izsmeļoši to procedūru, kā darbojas akadēmiskās informācijas centrs. Kāpēc tad Latvijas Universitātei Satversmes 3.1.punkts ir piešķīris tiesības nostrificēt ārvalstīs izsniegto akadēmisko dokumentu? Kāpēc tas ir tāds pamatojums, jo pati Universitātes Satversme nu ir diezgan neseno apstiprināta. Tā kā nevar teikt, ka tas ir no 1935.gada vai 19.gadsimta pārceļojis institūts.

J.Čakste

Es vēlreiz atkārtuju: ja akadēmiskais informācijas centrs dod savu atzinumu, tas nav gala lēmums, gala lēmumu šā vai tā pieņem augstskola.

E.Ikvilds

Nu, paldies. Kāds atbildības apjoms jeb raksturs ir akadēmiskās informācijas centra un akreditācijas komisijas nu tām amatpersonām vai tiem darbiniekiem... Kāda viņiem juridiskā atbildība iestājas par prettiesiskiem vai citādā veidā apstrīdējumiem... lēmumiem? Nu viņi nav ierēdņi.

J.Čakste

Nē, viņi nav ierēdņi. Viņi arī nepieņem gala lēmumu, viņi dod savu profesionāļu slēdzienu, kuru augstskola var ņemt vērā un var neņemt vērā, kā tas notiek atsevišķos gadījumos, kad augstskola neņem vērā.

E.Ikvilds

Tā... jūs pieminējāt nu to procedūru, kad profesionālās korporācijas deleģē mācību iestādēm, citiem publiskās varas subjektiem tiesības izvērtēt to atbilstību profesionālo vai ir vai nav. Es pareizi sapratu?

J.Čakste

Mācību iestādēm nē.

E.Ikvilds

Nu... citām institūcijām... ja? Tagad par juristiem mēs šodien ļoti daudz runājam. Ir vēl viena nozare, par kuriem cilvēki ir gatavi runāt un tā ir medicīna.

A.Endziņš

Ne par medicīnu tagad tiek runāts.

E.Ikvilds

Bet tas ir par augstskolu saistībā...

J.Čakste

Te ir jābūt ļoti uzmanīgiem, jo tā tik tiešām ir reglamentētā profesija, kur juristi vēl īsti nav reglamentēti un...

E.Ikvilds

Jā, likums par reglamentētajām profesijām vienlīdz prasības izvirza farmaceitiem, zobārstniecības, notāriem, advokātiem... izglītības jomā... tur vienādas prasības var izvirzīt vai nē?

Ir, ja? Un ja mēs skatāmies pēc analogijas, tad ne jau ārstu biedrība nosaka tos standartus, ir atbilstoša vai nav izglītība, bet mācību iestāde to nosaka...

J.Čakste

Jā. Lai varētu strādāt par ārstu, ir jābūt vēl un jāstrādā... Un tikai tad, kad šī profesionālā biedrība...

E.Ikvilds

Nu bet vienkārši... Cilvēks iestājas, studē, viņam ir sekmīgas zinības, viņš studiju posmu ir beidzis.

J.Čakste

Bet tad jau viņš vēl nav ārsts.

E.Ikvilds

Jā, jā... Kādi dokumenti viņam tiek izsniegti?

J.Čakste

Izglītības diploms.

E.Ikvilds

Izglītības diploms, ja? Un kā jūs pats teicāt, viņš vēl nav tiesīgs praktizēt kā ārsts.

J.Čakste

Nē.

E.Ikvilds

Paldies. Un pašā nobeigumā. Vai jums ir zināmi gadījumi, kad jūsu kolēģi vai kādas citas personas, kas strādā akreditācijas procesā, paši ir īpašnieki, kapitāldaļu turētāji, privātajās mācību iestādēs augstākajās? Vai ir tādi gadījumi zināmi jeb nav? Vai viņi bija kādreiz vērtēti un apstrīdēti praksē?

J.Čakste

Akreditācijas komisijā pašlaik ir privāto augstskolu rektoru asociācijas pārstāvis, automātiski viņš ir rektors, var gadīties, ka arī viņš ir turētājs, bet tas ir vienkārši, lai viņš...

E.Ikvilds

Par ierēdņiem jūs nezināt? Tādi gadījumi ministrijā nav?

J.Čakste

Un ja ir kādas augstskolas pārstāvis akreditācijas komisijā, par kuras programmām iet runa, tad viņš parasti vienkārši atsakās no balsošanas.

E.Ikvilds

Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Man būs jautājums Ikvildam. Jūs pasniedzat Universitātē kādu priekšmetu?

E.Ikvilds

Administratīvās tiesības.

A.Endziņš

Administratīvās... Jūs runājat par publiskajām tiesībām, kas it kā ir ekskluzīvas Universitātes un kas izriet no Satversmes. Sakiet, vai, teiksim, Policijas akadēmija vai "Turība", vai Rēzeknes augstskola... ja viņa ir akreditēta un ir tiesīga izsniegt diplomus par augstāko juridisko izglītību, tā ir publiska darbība jeb tā nav publiska darbība?

E.Ikvilds

Arī mums visiem pilsoņiem ir publiskās tiesībspējas, neviens to neapstrīd.

A.Endziņš

Bet kāpēc tad jūs uzsveriet saistībā...

E.Ikvilds

Jūs apstrīdat manas tiesības uzdot jautājumu?

A.Endziņš

Nē. Es vienkārši gribu precizēt jūsu jautājumu...

E.Ikvilds

Nē, es jums atbildu, ka ikvienam no šeit klātesošajiem ir publiskās tiesībspējas. Es to neapstrīdu.

A.Endziņš

Paldies. Ir vēl kādi jautājumi? Nav. Paldies.

Tā... Tiek aicināts Rēzeknes augstskolas Augstākās profesionālās izglītības studiju programmas „Jurists” direktors, Dr.iur. asociētais profesors Jānis Rozenbergs.

J.Rozenbergs

Atbildot uz Satversmes tiesas pieprasījumu, Rēzeknes augstskola deva arī papildus vēl savu atbildi uz šo pieteikumu. Es domāju, ka tiešām tiesā nav vērts man viņu nolasīt, jo viņš ir lietas materiālos.

Es gribētu tikai uzsvērt varbūt nedaudz to praktisko pusi, kas ir šeit saistīta ar šo izskatāmo lietu un proti, tajā laikā, kad mēs gatavojām to atbildi Satversmes tiesai, burtiski laika trūkuma dēļ mēs visas ziņas tur nespējām ietvert iekšā.

Nu, gribētos teikt, ka, lūk, tieši uzsverot to mūsu tēzi, ka prokuratūra, Ģenerālprokuratūra ir divējādi piemērojusi apstrīdēto tiesību normu, proti, ka... nu tā laikam iznāk ... ka tad, kad bija

ģenerālprokurors Skrastiņa kungs, tad mūsu Rēzeknes augstskolas beidzējus pieņēma bez... nesūtot viņu diplomus uz salīdzināšanu uz Juridisko fakultāti un tādi, lūk, es varu nosaukt tieši vārdus un kādās prokuratūras viņi strādā... Nu vienīgi baidos gan, ja gadījumā Satversmes tiesa pieņems negatīvu šajā gadījumā spriedumu, tad kas to zin, atļaidīs vēl šos prokurus no darba... Tādi ir mūsu absolventi Dace Zīmele, Valmieras rajona prokuratūrā, Rita Kairiša Latgales tiesu apgabala prokuratūra, Kristīne Teivāne Daugavpils prokuratūrā un Edgars Kristovskis Talsu rajona prokuratūrā. Taču ar jaunā ģenerālprokurora stāšanos amatā mainījās arī tiesību normu piemērošana. Tad uzreiz, tas bija mūsu otrais izlaidums, 2001. gadā jau vesela virknei, man šeit arī ir izziņā rakstīts, šeit netika pieminēts neviens uzvārds, es varu arī viņus nosaukt, gandrīz te laikam kādi desmit cilvēki jau tika atteikts tādēļ, ka Juridiskā fakultāte deva atzinumu, ka daļēji atbilst diploms, daļēji pielīdzināms un tādā kārtā viņiem jau tika atteikts.

Lūk, nu šeit plaši tika diskutēts par tām pārsūdzēšanas iespējām. Nu, jāsaka gan, ka pārsūdzēšanas iespējas praktiski izrādījās, ka nav nekādas, jo viņi saņem tikai tādu īsu ziņojumu, ka, lūk, viņus tajā kopējā konkursā nepielaiž no Prokuratūras paziņojumu un viss. Nekāds Juridiskās fakultātes atzinums vai slēdziens nevienam netika izsniegts un tādēļ ir visai diskutabli. Nu tagad te stāsta... ka ja būtu pieprasīts, tad būtu dots un tad varētu pārsūdzēt, bet nu es nezinu... es pats personīgi tajā laikā griezpos pie jaunā jau mūsu fakultātes dekāna un sacīju, ka nu taču vajadzētu tad tiem cilvēkiem tomēr izdot to atzinumu, lai viņi varētu kaut kādā veidā pārsūdzēt to lietu. Nu, nē, prokuratūra tā arī nenorāda tajā... es tos esmu lasījis tās atbildes rakstus... arī nenorāda par kaut kādām iespējām, ka varētu pārsūdzēt. Un kas tad būtu jāpārsūdz - vai prokuratūras atteikums pieļaut viņus konkursā vai arī Juridiskās fakultātes atzinums. Nu... tā kā arī šajā ziņā jau faktiski, es tā teiktu, ir tomēr konstitucionālo tiesību pārkāpums acīmredzams, ka nav dota iespēja pārsūdzēt lēmumu ne vienu, ne otru.

Mēs zinām, teiksim, ja prokuratūra daudz ko atsaka, tad viņa norāda, kur un kam var pārsūdzēt. Šeit šajā gadījumā tas nebija norādīts.

Nu... kas arī attiecās jau uz tiem novērtēšanas kritērijiem, kaut gan šeit Lazdiņa kungs centās ļoti vairākas reizes uzsvērt, ka tā novērtēšana ir bijusi objektīva, tam gan es nevaru piekrist, un pie tam tas ir atbildes rakstā... Ir netieši pateikts, ka ir neobjektīvi notikusi, jo redziet, te ir tāds: trūka ziņas par iegūto studiju programmu un studiju kursa apjomu kredītpunktos. Nu tad es nezinu, ja es to administratīvo procesu tik labi nepārzinu, vai tad tiešām nebija, ja trūka ziņu, nebija vajadzības pieprasīt no prokuratūras. Tad taču varēja iesniegt papildus ziņas! Lai pieprasa no tā kandidāta papildus ziņas. Tikai uz ziņu trūkuma dēļ! Nu tad es nezinu... Vai tad tā ir objektīva vērtēšana?

Bez tam arī neviens, lūk... gribu pievest tādu faktu, ka neviens jau nepainterēsējās arī par tiem atzinumiem... tikai tā mutiski arī man izskaidroja bijušais prodekāns Krastiņa kungs, ka nu studiju programmu ilgums nesaskan. Universitātei ir pieci, bet Rēzeknes augstskolai ir četri ar pusi. Bet es jums varu, godātā tiesa, apgalvot, ka pēc studiju programmas satura nu nav atšķirību nekādu.

Kādēļ četri ar pusi? Tādēļ četri ar pusi, ka mūsu augstskola ietaupa valsts budžetu šajā ziņā. Jo pusgadu nav jāmaksā stipendijas, bet nu galvenais ir tādēļ, lai nebūtu jāmaksā tomēr tiem, kas ir maksas studenti. Maksas studenti arī šajā programmā ir. Lai viņiem... Latgale tomēr ir trūcīga, maksā pus gadu, mēs varam uz tā rēķina arī saīsināt, ka praksi iziet vasarās. Studenti ir paši piekrituši tam, un viņi praksi iziet vasarā. Un jūsu studenti arī, ja vasarā tagad būtu gājuši praksē, tad tagad jau būtu beiguši augstskolu... Nu tad cik tad tur ir tās starpības? Lūk!

Tātad es domāju, ka šajā gadījumā arī... tas, protams, nav mans uzdevums pierādīt, ka nepareizi ir tie atzinumi, bet faktiski tā pieeja nav īsti pareiza.

Nu, bez tam varbūt es gribētu arī uzsvērt tikai to, ka protams... Rēzeknes augstskola, jā, ir valsts dibināta augstskola. 1993.gadā uz toreizējās Latvijas Universitātes filiāles un politehniskā institūta... vai arī toreiz jau bija Tehniskā universitāte... uz filiāļu bāzes. Nu viņas tur tika savienotas un tādēļ arī attiecīga tur tāda rakstura fakultātes ir iedibinājušās. Četras fakultātes. Tātad kur juridiskā programma, tā ir Humanitāro un juridisko zinātņu fakultāte, Pedagoģiskā fakultāte, Ekonomikas fakultāte un Inženieru fakultāte, kas ir zināms pēctecis Tehniskajai universitātei. Nu un uz tās bāzes tika aizveidota un darbojas un ir akreditēta un arī juridiskā programma sākotnēji tātad viņa bija akreditēta, kā jau šeit, lūk, stāstīja Čakstes kungs, ka sākotnēji uz diviem gadiem... jo pašā sākumā jau vēl nebija pietiekošas bāzes. Bet tagad nupat nesen 3.aprīlī jau viņa ir akreditēta uz sešiem gadiem.

Lūk, un tāda programma ir principā būvēta tātad tādējādi, šeit, starp citu, arī nekādu standartu nav. Nu vispār tāds standarts ministrijā tika atrasts, kas pamatā... tātad visām juridiskajām fakultātēm būtu liekams. Man viņš te gan nav tāda atsevišķa dokumenta veidā, bet viņš ir te... pieteikumā iesniegts, kuru ir parakstījuši savā laikā gan bez datuma pielikšanas profesors Torgāns un Policijas akadēmijas rektors Indrikovs. Bakalaura programma, 77 kredītpunkti, ja gribat, ja ir atļauts, es varu arī parādīt...

Nu tas ir tas pamats, ministrijā arī viņš tur figurēja kā pamats, kuram tad ir jābūt. Nu tas viss pārējais ir, kā saka, jau brīvāk var veidot to programmu atbilstoši jau savām vēlmēm, iecerēm un tā tālāk.

Nu, starp citu tāds arī... Es negribu tiešām salīdzināt un kritizēt Juridiskās fakultātes programmu un tā tālāk, bet nu ir ... es nezinu, kā, bet izvērtējuši viņu ir, bet tad nu iznāk, ka par sliktu... mums tā prakse, tā slavenā prakse ir 14 nedēļas, bet, kā zinām, Juridiskajai fakultātei ir tikai 8 nedēļas iziet pašlaik juridisko praksi. Tātad, redziet, prakses ziņā mums ir faktiski visi tie absolventi labāk sagatavoti. Bet nu prokuratūra, redziet, atsakās no viņiem, jo nav... Nu mums arī ir, ko šeit jau pieminēja par kriminālistiku, ir arī kriminālistikas laboratorija, kura, kā zināms, Juridiskajā fakultātē ir likvidēta. Nu, varbūt viņa nav diez kāda izcila, bet tomēr... Tomēr zināšanas dod.

Bez tam, nedaudz par mūsu absolventiem vēl. Tātad divi strādā par tiesnešiem un tātad četri par prokuroriem, nu un vesela virkne ir prokuroru palīgi, tiesnešu palīgi un tā tālāk. Nu tie, kas strādā par tiesnešu palīgiem, tie ir labākā stāvoklī. Bet prokuroru palīgi, ko mēs arī šajā vēstulē rakstām, ka redziet, viņiem faktiski tātad nav iespējas izvirzīties amatā. Un tātad es uz to norādu arī tajā rakstā, tas Satversmes tiesas materiālos ir, ka tas faktiski arī zināmiem starptautiskiem tiesību aktiem runā pretī, ka cilvēkam nav iespējas izvirzīties. Viņš tātad ir prokurora palīgs un tā kā viņam nav īstās krāsas diploms, viņš nevar cerēt uz iecelšanu jau tajā amatā, jo tad viņam ir jāsāk papildus studēt Juridiskajā fakultātē, lai to panāktu.

Šeit arī tas bija, godātā tiesa, tiešām aizvainojoši man klausoties no jauno kolēģu puses, ka iziet jau no tā, ka, lūk, starp citu, runa, protams, ir tikai par savu programmu... ka, redz, viņi jau no paša sākuma ir zemākā līmenī. Bet kur tad tas ir noteikts? Kāds ir pierādījums, ka viņiem ir zemākā līmenī? Ka viņi ir kaut kam jāpielīdzina? Tas ir aizvainojoši. Arī tiem studentiem, kas tur mācās, ka viņi it kā ir tādi studenti. Tādi muļķīši tur ir. Es nezinu, nu kā tā var saistīt to jautājumu.

Man ir tieši pretējie kritēriji. Nu no tiem, kas jau mums ir pabeiguši šo programmu, katrs sestais ir iestājies maģistratūrā. Tur, kur viņa, protams, ir. Tajā skaitā arī mūsu Juridiskās fakultātes maģistratūrā. Nu vai katrs sestais no Juridiskās fakultātes beidzējiem iestājas maģistratūrā? Es varu iesniegt uzskatāmi...

Nu bet tas tomēr par kaut ko liecina. Jā...

Nu, lūk, tas ir tas viens. Tātad vesela virkne to beidzēju, kas strādā prokuratūras sistēmā... Un ja godājamā tiesa vēlas uzklaustīt, tad man šeit ir arī daži paņēmti līdzi raksturojumi no prakses vietām, tajā skaitā no prokuratūras pašas, gan piemēram specializētās vairāku nozaru prokuratūras virsprokuroriem... Daugaviete, piemēram, raksturo mūsu studenti Inesi Lūsi tādā veidā, ka redziet, ka viņa kā arī ieteikdama kandidēšanai uz prokurora amatu. Tātad viņa ir pārbaudījusi prakses laikā, ka viņa ir sagatavota, bet nu nav iespējams viņai par prokurori startēt, jo ir atzinums, ka daļēji viņai tikai atbilst...

Tālāk ir, ka, lūk vēl ir man te citas arī ... no advokātu kantora "Kļaviņš, Slaidiņš, Loze", kur arī raksta par vienu šeit studentu Indru Rupmeju, kas tur bija praksē, arī, ka lūk, ka viņa ir pilnīgi sagatavota advokatūras darbam, ja tikai viņa to vēlētos, bet nu kur tad ir vēlēšanās, ja, redziet, ka viņai ir par maz... jo tur nekas nesanāk...

Tātad, lūk, ir daudzi citi, kas ir sagatavoti tāda līmenī, kā atzīst paši profesionāļi. Un šajā sakarībā, ja tiesa atļaus tomēr pāris vārdus teikt par Niedres kunga atzinumu... tad visu cieņu protams, pret Niedres kungu, bet šajā jautājumā nu es piekrist nekādi nevaru. Jo nostādne tieši pret advokatūru Latgales reģionā... nu tādu es nezinu. Teiksim, tagad ir pārvēlēta, jauna vadība ir advokatūrai, varbūt kaut kas mainīsies. Tas bija arī advokātu konferencē redzams... Cik Latgalē ir advokātu? Daži... jā pieci. Rēzeknē, Daugavpilī, Krāslavas rajonā viens pats. Viens pats zvērināts advokāts tikai.

A.Endziņš

Rozenberga kungs, varbūt...

J.Rozenbergs

Jā, nu es emocionāli uztveru, jo man tā lieta tagad tiešām sāp.

Bet tas arī vēl nebūtu nekas. Nu, labi viens Krāslavas rajonā... bet izrādās pēc tā grāmatas, kad es izlasīju, viens pats advokāta palīgs visā Latgales reģionā! Viens pats apgabaltiesas rajonā. Viens palīgs tikai. Tātad, arī tīri, kā saka, dabiskā kārtā... Ja kāds vecāks advokāts tur nomirst, es atvainojos, tad nepieaugu nemaz advokātu skaits, bet tieši vēl tuvākajā nākotnē samazināsies.

Bet nostāja tai profesionālajai organizācijai ir tāda, lai Latgalē nav neviena advokāta, bet ar Rēzeknes diplomu neņemsim! Pār mūsu līķiem!

Nu tad vai tad tā ir klientu interešu aizsardzība, es gribu jautāt? Klientu... jā Niedres kungs tur bija atzinis, ka tie nepilnīgi sagatavotie... lai nelauztos iekšā Rēzeknes augstskolas absolventi par advokātiem, tātad mēs aizsargājam klientu intereses. Nu tad kāda tad ir tā aizsardzība?

Tātad mūsu programma ir ekonomiski pamatota. Starp citu, tajā akreditācijas pieteikumā tas ir parādīts, ka Latgalē trūkst ne tikai advokātu. Trūkst daudzu citu juridisko darbinieku.

Mēs šeit tādā privātā sarunā ar jauno dekānu Baloža kungu abi secinājām, ka no Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes šajos neatkarības gados nav uz Latgali no dienas nodaļas

beidzējiem neviens aizbraucis. Nu praktiski neviens... Neviens nav aizbraucis... Tajā laikā, kamēr Rēzeknes augstskolas studiju programma jau ir devusi tātad juristus un 70% no viņiem ir palikuši Latgales reģionā. Lūk, reāla atdeve! Nu neliksim šķēršļus!

Nu es pieļauju, nu, labi, nu nav viņi tik īsti, ir tikai daļēji, ja drusciņ pietrūkst... nu bet ja Latgalē nav neviena advokāta, tad...

A.Endziņš

Rozenberga kungs, labi, mēs nerunājam patreiz par advokatūru...

J.Rozenbergs

Nu es par to aizrunājos... Tālāk, ko es vēl gribētu pie tā vēl uzsvērt. Tas, kas ir pieteikumā... Šeit daudz tātad runāja un arī Lazdiņa kungs saka, ka, lūk, vajag arī likumā par tiesu varu iestrādāt, lai tiesneši arī tagad būtu pielīdzināti... Man liekas, ka tā likumu hierarhija ir pretēja. Ka tas tiesu varas likums jau ir "jumta" likums. Un ka tiem prokuratūras, advokatūras un notariāta likumiem... viņiem ir jābūt pakārtotiem, jāatbilst likumam par tiesu varu. Kāpēc? Tādēļ, ka prokurors, advokāts, notārs ir kas? Ir tiesai piederošas personas. Saskaņā ar likumu par tiesu varu. Nu tad, lūdzu, ievērojiet, kā saka, to ... Tie likumi ir jāsaved atbilstībā pret likumu par tiesu varu, jo likums par tiesu varu attiecas arī uz prokuroriem. Un arī uz advokātiem. Nu, tad esiet tik laipni! Savediet šos likumus, kā saka, atbilstoši tam visam. Nu nezinu... Ja te viens... es tā drusku haotiski runāju, bet iekrita arī viens tāds teikums šeit no Saeimas atbildes raksta, ka tas, lūk, ir bijis vajadzīgs, lai saskaņotu visas tās tiesību programmas. Jā, laba lieta. Bet tikai dzīvē, ja tas nenotiek, nekāda saskaņošana diemžēl...

Gods un slava nelaiķim profesoram Vēberam. Jā, viņa laikā Vēbers tiešām pats uz savu iniciatīvu organizēja visu programmu direktoru, juridisko programmu direktoru sanāksmes. Nu es tad nepārstāvēju Rēzekni, bet es tad zinu, ka Rudzīša kungs pārstāvēja un viņš tad stāstīja, ka viņš ir aicināts un ir saskaņotas tās programmas. Bet tagad gan, kā saka... man pat grūti... es strādāju... tagad to programmu ne no kurienes neizveidosi un pareizi, ka viņa katru gadu mainās... Un ko tad mēs tagad darītu visu laiku, ka ja savu programmu pieskaņosim Juridiskās fakultātes ... tur šito pamainīja, tur to pamainīja... nu, kā tad tur...

Šeit arī izvirzījās jau otrs jautājums, ko Satversmes tiesas tiesnesis uzdeva arī pilnīgi pamatoti par to, kā tad salīdzinās. Nu, ņemsim, lūk, to arī to kuriozo situāciju, kas pašlaik ir iedibināta visos tajos trīs apstrīdētajos likumos un proti, ka šajos likumos ir taču vēl bez tās izglītības tiek paredzēts, ka par prokuroru var būt tiesnesis... tiesnesis, kas ir nostrādājis tikai divi gadi, advokatūrā pieci gadi, notariātā arī pieci gadi viņš ir nostrādājis par... Nu tad kā tad tagad būs, ja tur tie divi mani tiesneši no mūsu Rēzeknes programmas tagad sadomās pāriet uz prokuratūru? Tagad būs tā... godātie tiesneši, bet jūsu diploms neder... Bet nostrādājuši viņi ir. Un tad arī tagad, kā saka, pielīdzinās... kā tad pielīdzinās, viņi ir piecus gadus nostrādājuši par tiesnešiem un tad kā tad to pielīdzinās... vai tai vai šitai programmai? Nu absurdi iznāk, manuprāt, šajā ziņā.

Tātad arī šeit faktiski pat pašlaik it īpaši tiesnešiem... arī ir ne tikai tiem jaunajiem studentiem beidzējiem, manuprāt, bet arī tiesnešu biedrībai šeit vajadzēja saprast, kas tiesā. Jo

arī viņu tiesības ir aprobežotas, jo, redziet, viņš ir strādājis gan par tiesnesi, bet par prokuroru netiek. Par advokātu netiek un par notāru arī strādāt netiek, jo nav bijis īstais diploms.

Nu, klausieties! Kur tad nu tālāk!

A.Endziņš

Paldies.

J.Rozenbergs

Es labāk varbūt atbildēšu... Es atvainojos, priekšsēdētāja kungs, es to procedūru... es to, ko runāju, es arī varu izziņas veidā iedot, kas ir tie beidzēji un kas tur strādā, jeb tas vairs nav pieņemts tā... Ir? Nu tad es varu .

A.Endziņš

Varam pievienot lietai. Paldies, Rozenberga kungs.

Tiesnešiem ir kādi jautājumi? Apsīša kungs, lūdzu!

R.Apsītis

Rozenberga kungs, sakiet tā. Jūs vienlaikus strādājat divās augstskolās — Rēzeknes augstskolā un Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē. Un vēsturiski jūs esat daudz ilgāk strādājis jau ilgus gadus, varētu tā teikt, ja, Juridiskajā fakultātē.

J.Rozenbergs

Nu tāpēc jau es liecināju, ka varu izstāstīt par profesora Vēbera valdīšanas laikiem.

R.Apsītis

Nu, man personiski gribas domāt, ka jūs objektīvi tad varat tā salīdzināt, ja, abas šīs mācību iestādes — Juridisko fakultāti un Rēzeknes augstskolu. Nu jūs tagad tā runājat simtprocentīgi kā Rēzeknes augstskolas patriots. Tā likās.

J.Rozenbergs

Nu tādēļ, ka tā drusku tomēr ir tā...

R.Apsītis

Pēdējā mīlestība, ja? Es ceru, ka jūs objektīvi varējāt salīdzināt un es sapratu no jūsu teiktā, ka jūs tad pielīdzināt visos rādītājos praktiski Rēzeknes augstskolas studiju un zinātniskā darba kvalitāti Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē. Tātad...

J.Rozenbergs

Nu tā gan es neteikšu, jo, pirmkārt, jau tomēr nav tik ilgas tradīcijas, tam arī ir liela nozīme. Nu... un cita lieta ir tomēr tepat Rīga. Rīgā tomēr ir arī praksi studentiem iziet ir kvalificētāk. Kur tad tur to praksi advokātiem iziet, ja tur praktiski pat advokātu nav Rēzeknē nekādu? Tātad daudz lielākas ir prakses iespējas. Starp citu, ja arī te netika pieminēts, ka lūk, notariāts netiek nekur prasīts, tā īsti nav. Tajā mūsu atskaitē ir rakstīts, ka viens mūsu absolvents strādā pie pašas Krūmiņa kundzes - Notāru padomes priekšsēdētājas kā konsultants. Jā... Un droši vien, ka nākotnē gribētu būt arī par zvērinātu notāru, bet nu kas to zina...

R.Apsītis

Un kā ir ar to mācību spēku kvalifikāciju?

J.Rozenbergs

Nu ar mācību spēku kvalifikāciju... ja sākotnēji tiešām bija ļoti vāji, man ir sagatavota shēma, Apsīša kungs, es varētu pat iedot rakstiski salīdzinājumam ar lūk, tiem trīs gadiem, kā tomēr kvalitatīvais sastāvs cēlies. Daudzi, piemēram, kas Latvijas Juridiskajā fakultātē nebija vajadzīgi, kā piemēram, Dubures kundze, viņa tur strādā, pasniedz darba tiesības. Es domāju, ka ne sliktāk kā Juridiskajā fakultātē. Un vēl es varu tur nosaukt... Tur ir skaitļi mums seši ir ... tiesību doktori un vēl tajā programmā vēl arī kādi trīs četri ir citu specialitāšu jomā.

R.Apsītis

Paldies.

A.Endziņš

Čepānes kundzei jautājums. Lūdzu!

I.Čepāne

Es par to, ko jūs iedevāt.... Par to tiesību bakalaura studiju programmas standartizēto daļu. Apjoms 77 punkti. Kad viņš ir apstiprināts tas... jā, bet es tagad... iedomājaties, ja jūs tagad vadāties un mēs esam te visi juristi, tad varbūt, ka kolēģi pievērsa uzmanību... Paskatieties... Eiropas Savienības tiesības - 2 punkti tikai, ekoloģiskās tiesības - man ļoti sāp sirds, 2 punkti, tālāk... darba tiesības - 3 punkti tikai... tikai... tālāk vēl... krimināltiesības - 8 punkti, bet civiltiesības - 15. Ar ko tas... Vai tiešām šeit šajā te programmas saturā nav jāveic uzlabojumi?

J.Rozenbergs

Protams, ka mums visur ir gan apjoms, gan punktu skaits daudz lielāks. Bet nu tas ir tā tīri formāli. Vienīgais papīrs, jo mums, redziet, ministrija arī prasa - atstāt datus.

I.Čepāne

Nu bet vai tad ministrija... es nesaprotu... vai tad ministrija to uzskata par standartu?

J.Rozenbergs

Nē, viņi, jau redziet, nav juristi. Viņi tiešām...

I.Čepāne

Nu bet divi cilvēki apstiprina un tas ir standarts...

J.Rozenbergs

Redziet, tādu autoritāru cilvēku ... kā uzrakstīts, tas ir jāņem, lai vismaz tas tā tad būtu. Nu, ko es domāju, ka... protams, es piekrītu, ka tas nav nopietni ņemams, bet nu tāds papīrs figurē pagaidām. Tāds figurē... Ir arī daudzās citās juridiskajās programmās, viņi tad to liek to pamatā, lai mazāk nebūtu. Vairāk jau var būt. Un dabīgi, ka tur ir arī salikti... ja varētu apskatīt, tur ir stundu un kredītpunktu skaits un tā tālāk... tas, kas normāli ir vajadzīgs, bet nu tā diemžēl. Tāds standarts figurē no kaut kādiem laikiem aizvēsturiskiem.

Nu tad no tā, es domāju, ka vajadzēja arī vadīties... tās ir pašas Juridiskās fakultātes studiju programmas... direktors ir parakstījis to. Un tad, ja viņš atbilst tam, tad... bet visur saka, ka programmās profesionālajās ir jāaptver... profesionālajām programmām ir jāaptver bakalauri. Tas ir bakalauri. Pilnīgi pareizi. Bet ir jāaptver visām jābūt ir iekšā.

A.Endziņš

Labi. Paldies. Vēl ir kādi jautājumi tiesnešiem? Nav. Valsts cilvēktiesību birojam? Nav. Saeimas pārstāvim?

E.Ikvilds

Man ir grūti savam skolotājam jautājumus uzdot, bet nu tā likums prasa. Mēs esam kolēģi un Latvijas Universitātē kopīgi gatavojām mācību spēkus. Sakiet lūdzu, mūsu kopdarbībā ir kaut kāda izpausme diskriminācijā attiecībā pret citām mācību iestādēm?

J.Rozenbergs

Diemžēl ir. Ir, man diemžēl ir jāatzīst. Tas ir fakts. Un šeit piedalās arī Baloža kungs un arī varēs apstiprināt, ka ir tāda nicīga tomēr attieksme pret Rēzeknes augstskolu. Nu, kas jums tur ir? Vot, tādi izteicieni.

E.Ikvilds

Es nepieminēju Baloža kungu, bet profesūras līmenī ir kaut kāda nievājoša attieksme vai necienīga attieksme pret...

J.Rozenbergs

Nē, profesūras līmenī nav. Ar to es neesmu saskāries. Bet no vadības puses ir, jā.

E.Ikvilds

Jūs esat diezgan daudz pieredzējis cilvēks. Un es nevarēju atbildēt uz vienu jautājumu un varbūt jūs varētu sniegt atbildi. Jūsprāt, ka vajadzētu organizēt valsts eksaminācijas procesu juridisko studiju programmā... kursā Kāds varētu būt optimāls modelis valstī vai centralizēts vai lokāls pieaicinot ārvalstu ekspertus un veidojot valsts dienestus speciāli pieļaujot, ka cilvēki vispār bez jebkādas izglītības var uzreiz startēt un pieteikties uz eksāmenu kārtošānu. Kāds būtu optimālais variants? Jo jūs esat gan praktizējošs jurists, advokāts, gan...

J.Rozenbergs

Nē, nu lai saņemtu jurista diplomu, acīmredzot ir... nu, te mums atkal ir diemžēl saistoši tie dokumenti, kas ir. Nu mums arī Rēzeknes augstskolā ir trīs līdz šim eksāmeni un diplomdarbs. Bet nu tagad profesionālās programmas prasa vienu kompleksu eksāmenu, no tā mums nekur neizbēgt.

Protams, ka es varētu izsacīt savu personisko viedokli, bet nu tas, man liekas, te nav vajadzīgs, jo ir tagad, kā saka, ar likumu noteikts tas komplekss viens un cik kredīta punkti par to pienākas... nu, no tā mēs atkal, redziet, aiziet nost diemžēl nevarēsim.

Un starp citu, godātā tiesa, tas arī ir... es atvainojos mūsu fakultātes jaunajai vadībai par uzbrukumu, šajā sakarībā diplomu pielīdzināšana tajā programmā negribu viņus vainot, jo likums tā paredzēja. Un viņiem ir jāsalīdzina. Un viņi salīdzināja, kā nu prata, jo nekas jau nav reglamentēts. Nekādu noteikumu šeit nav. Nu, protams, ka varētu... tātad vienīgais mans pārmetums ir tīri cilvēcīgi noskaidrot, kā tad tā, ja nav ziņu, tad uzreiz atsaka. Nu tad pieprasīsim tās ziņas. Pieprasīsim papildus materiālus. Es arī te apkārt klejoju, tad uzprasiet man, kāpēc jums tur Rēzeknē tikai četri ar pusi gadi ir... Es izskaidrošu. Bet neviens jau to klausīties negrib.

E.Ikvilds

Atkārtošu to jautājumu. Šobrīd mums likums nosaka tādu procedūru, ka pati mācību iestāde nosaka gan akadēmisko, gan arī profesionālo to grādu. Vai jūsuprāt, nākotnē būtu nepieciešams pārskatīt un kādu risinājumu meklēt veidojot, viens variants - centralizētu modeli, tas ir kontinentālās Eiropas valstu, otrs ir reģionālas, lokālas, trešais ir pieaicināt ārvalstu ekspertus. Tie ir tie varianti, kas ir šobrīd zināmi un starptautiski atzīti, bet tās ir dažādas tiesību sistēmas, dažādu valstu tradīcijas un diemžēl jāatzīst, ka arī dažādas izmaksas visam tam. Nu to es jums gribēju pajautāt.

J.Rozenbergs

Nu labi... Nu, pirmkārt, ir ļoti brīnišķīgi, ka, lūk, pat Latvijas Universitāte... juridiskajās programmās tiešām iestrādātu kopīgas vienotas prasības... nu, protams, tad var skatīties jau uz Eiropu. Tad var skatīties, bet atklāti sakot, ja to vienotu ar tādu Eiropas standartu... jo jūs jau pats brīnišķīgi parādījāt, ka ir tāda kontinentālā un anglo-sakšu sistēma un dažādas ir sistēmas. Es, godātā tiesa, varu arī apliecināt, ka ir grūtības ar tiem ārzemju ekspertiem, kurus, lūk, šeit Čakstes kungs stāstīja pieaicina ministrija... Man uz savas ādas ir nācies ar viņiem satīties. Nu, ja ir tie eksperti tepat no Lietuvas vai Igaunijas, tad viņi saprot to mūsu sistēmu, kāda ir tā mūsu ideja un tā tālāk. Bet ja redziet, ir eksperts no Vācijas, nu viņiem tomēr ir citāda sistēma un viņiem ir ārkārtīgi grūti, viņš nesaprot. Te tomēr ir mūsu pašreizējās īpatnības jāņem vērā. Protams, tikai tā.

Tas arī ir grūts jautājums, vai tie eksperti mums daudz ko dod vai nedod. Jāmācās ir pašiem. Jāveic akreditācijas, tur jau ir norādīts, daudzu ārvalstu pieredzi mēs izmantojam un tur nav ko... ir Helsinku universitāte, kura ar patiku lasīja šo programmu un viss... Tur ir visādas brīnišķīgas lietas, ko mēs varam izmantot. Viņi, piemēram, liek pirmajā vietā A grupā grāmatvedību juristiem. Un es tā padomāju, ka pareizi. Un mēs arī pievienojām tagad grāmatvedību... jā, gan, ne jau obligātajā daļā, bet fakultatīvajā daļā, jo tam pašam notāram un advokātam ir grāmatvedība jāzina un laikam ne tikai viņam vien.

A.Endziņš

Vai vēl būtu jautājumi?

E.Ikvilds

Pats pēdējais jautājums. Jūsprāt, kāda procedūra būtu jāievēro izstrādājot izglītības standartu juristu kvalifikācijai?

J.Rozenbergs

Nu tas ir, protams, kopīgs... Kopīgs uzdevums un ļoti, es domāju, tādu vienotu standartu diezin vai... Jā, lūk, piemēram, pie tiesu sistēmas piederošajiem varētu būt viens standarts tomēr. Bet par privāto struktūru juristiem... es domāju, ka tur būtu pavisam cits standarts ir vajadzīgs. Vai juristiem visiem var vienu standartu... tāpat kā arī mediķiem nebūs tā viena standarta... jo kur tad - ginekologu un ķirurgu liksim vienā standartā?

E.Ikvilds

Paldies.

A.Endziņš

Paldies. Ir vēl kādi jautājumi? Nav. Paldies.

Tā, līdz ar to paziņoju, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta.

Tiek atklātas tiesu debates.

Kā pirmajam vārds tiek dots pieteikuma iesniedzēju pārstāvei Līgai Biksenieces kundzei.

Cik jums būtu vajadzīgs laiks? Minūtes 15? Nav iebildumu? Paldies. Lūdzu!

L.Bikseniece

Godātā tiesa! Godātie klātesošie! Noklausoties pretējās puses argumentus, kā arī ekspertu viedokli, Cilvēktiesību birojs uztur savu prasību un būtībā ir guvis pat vēl lielāku pārliecību, ka šīs normas tiešām ir diskriminējošas un ka tās ir jāatceļ.

Bet es varbūt pakavēšos pie dažiem konkrētiem argumentiem, kas tika izvirzīti un mēģināšu tos apstrīdēt vai gūt atspēkojumu tiem.

Jautājumā par pēctecību likumos un tiesību sistēmā, kas tika minēts kā viens no būtiskākajiem argumentiem. Es tomēr uzskatu, ka pēctecība nevar būt vienīgais un svarīgākais kritērijs, jo tiesību normu sistēma tomēr attīstās un mainās arī situācija un būtībā šis te saistību princips viens pats nevar darboties, bet svarīgāk ir, lai tāpat noteiktie kritēriji būtu samērīgi, objektīvi un piemēroti konkrētai situācijai.

Un es uzskatu, ka tiešām situācija tajā brīdī, kad apstrīdētās normas tika pieņemtas, tās bija atbilstošas situācijai un tajā brīdī es uzskatu, ka nevienu nepamatoti nediskriminēja. Taču šobrīd, kad Latvijas Universitāte ir kļuvusi par vienu no izglītības pakalpojumu sniedzējām valstī un kam ir jāiziet akreditācija vispārējā kārtībā, tad šāds regulējums vairs nav samērīgs.

Cilvēktiesību birojs nekādā ziņā neapstrīd šo mērķi, ka ir nepieciešama kvalificēta tiesību aizsardzība un ka valstī ir nepieciešama kvalitatīva advokatūra, notariāts un prokuratūra. Taču mēs uzskatām, ka šībrīža sistēmā būtībā šīs normas nekalpo šim mērķim un tāpat veic kādā... tāpat šī pielīdzināšanas sistēma - tā nav objektīva un nav samērīga un tāpat, ja tomēr, kā mēs noskaidrojām, ja šī pielīdzināšana notiek vienpersoniski un arī šīs prasības tāpat var mainīties gadu no gada un nav izslēgts, ka tāpat pielīdzinot daudz agrāk saņemtus diplomus viņš tiek pielīdzināts jau kaut kādām jaunām un augstākām prasībām. Nenoliedzami, visas augstskolas un juridiskās programmas ir attīstās un iet uz augšu arī šis standarts... Es uzskatu, ka ir nesamērīgi un diskriminējoši piemērot agrāk izdotus likumus šībrīža situācijai.

Un tāpat arī bija arguments par programmas garumu. Arī Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē tikai 1999.gadā, manuprāt, pārgāja uz piecu gadu studiju programmu. Tā kā arī šis piecu gadu termiņš... nu, es uzskatu, ka nav tāds tik ļoti konstants, kurš var kalpot par tādu objektīvu kritēriju. Taču citi tiešām objektīvi kritēriji, kur būtu šī sistēma regulēta, un kur būtu kaut kādas objektīvas prasības izvirzītas, tā arī netika atrasti.

Tad es gribēju tomēr apstrīdēt Latvijas Universitātes pārstāvja argumentus par to, ka prokuroriem pilnīgi nav nepieciešamas zināšanas specializētajos krimināltiesību priekšmetos kā tiesu psihiatrija un tiesu medicīna. Es uzskatu, ka ne Universitāte, ne arī Latvijas Policijas akadēmija nesagatavo šo ekspertu, kas veic ekspertīzes, bet tomēr šajos priekšmetos vajag būt vispārējām zināšanām par šo zinātņi, kas tomēr prokuroram, izskatot lietas un vācot pierādījumus, ir vajadzīgas. Tāpat es uzskatu, ka citā gadījumā arī advokātam vai tam pašam prokuroram var noderēt grāmatvedības zināšanas vai zināšanas ekonomikā, piemēram, ja viņš lietās, kas varbūt skar maksātnešpēju vai uzņēmumu bankrotu vai teiksim, kaut kādu finansu nelikumības... Es uzskatu, ka var noderēt šīs ekonomiskās zināšanas un tādēļ es uzskatu, ka tas nav tādēļ arguments, ka šai izglītībai, pēc kuras tiek pielīdzināts, ir jābūt tikai tās vispārējās... un tikai jā māca vispārējie priekšmeti.

Tāpat noteikti ir jāņem vērā kā būtisks arguments tas, ka likumā Par tiesu varu šādas prasības nav noteiktas. Un Tiesu varas likums tomēr ir šajā ziņā vispārēja norma un tas ir kā "jumta" likums un nedaudz reglamentē darbību arī prokuroriem, advokātiem un notāriem. Un tāpat, ja tiesnešiem šādas prasības nav izvirzītas, tad prokuroriem, advokātiem un notāriem kā tiesu sistēmai piederošām personām arī šādiem subjektīviem kritērijiem nevarētu būt un tad tiešām varētu rasties arī situācija, kā minēja Rozenberga kungs, ka cilvēks, kas strādājis par tiesnesi, viņš būtībā šīs diplomas pielīdzināšanas vai nepielīdzināšanas dēļ nevar kļūt par prokuroru vai notāru.

Nekavēšos vairāk pie tādiem konkrētiem jautājumiem, bet tāpat Birojs uzskata, ka šībrīža sistēma, kāda ir izveidota izglītības kvalitātes noteikšanai, tāpat šī augstskolu programmu akreditācija, jau ir būtībā savā ziņā kvalitātes rādītājs. Un šā akreditācija ir tiešām reglamentēta un es atļaušos teikt, ka tā tomēr ir objektīva sistēma un tāpat, kā arī tiesas sēdē tika noskaidrots, tur ir iespējas, teiksim, uzlabot šo sistēmu, ir iespējas pārsūdzēt... tāpat es uzskatu, ka tā ir pietiekami caurspīdīga arī un arī tāpat šim mērķim kalpo, atšķirībā no šībrīža sistēmas, kad Juridiskā fakultāte veic šo diplomu pielīdzināšanu, kur tomēr ir manā uztverē šī subjektīvisma deva daudz lielāka. Un es joprojām uzskatu, ka tomēr pārsūdzības kārtība ... tās pārsūdzēšanas iespējas šobrīd ir diezgan formālas, kas aizskar cilvēktiesības un konstitucionālās tiesības, jo kādu laiku, protams, tāda formāli pastāv, bet tāpat, ja nav šis lēmums un ja tāpat viņa nav nekur neregulēta, tas tomēr, es uzskatu, cilvēku ierobežo izmantot šīs viņa tiesības.

Un protams, kā jau vairāki runātāji minēja, ļoti... būtībā lēmumu par kādas personas pieņemšanu vai nepieņemšanu darbā pieņem darba devējs. Un būtībā darba devējs ir tas, kuram ir jāizvērtē, vai tieši šī persona, kura pretendē uz konkrēto darba vietu, atbilst tātad ar savām spējām, ar savām kvalifikācijām. Un manuprāt ļoti veiksmīga un taisnīga sistēma ir šie kvalifikācijas eksāmeni, kas ir jākārto visās šajās trīs nozarēs - advokatūrā, notariātā un prokuratūrā - un tur es uzskatu, ka arī šie potenciālie darbinieki arī parāda savas zināšanas un savas prasmes. Tas, manuprāt, šobrīd... tur nereti tiešām iedarbojas tādi stereotipi, ka, ja tā ir, teiksim, Rēzeknes augstskola vai tā ir kāda privātā augstskola, tad automātiski uzreiz, ka nav derīgs šim amatam.

Un es nekādā ziņā negribētu apstrīdēt Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes, teiksim, līmeni un zināmu, teiksim, izglītības sniegšanu un... kaut kādā ziņā teikt, ka viņa neatbilst kādām prasībām, taču es uzskatu, ka lai ikvienam garantētu Satversmē noteiktās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai, tomēr šis ierobežojums formālais pašlaik ir jāatceļ un jāļauj katram absolventam pašam tātad pierādīt šīs savas spējas un kvalifikāciju. Un tad arī, es domāju... es nevaru noliegt, ka, protams, šis prestiža līmenis katrai augstskolai var atšķirties no Universitātes, kas ir vēsturiski un Latvijā ir fundamentāla juridiskās izglītības sniedzēja un es tādēļ arī uzskatu, ka Universitātei tādēļ nekādā ziņā nevajadzētu baidīties par to, ka atceļot šo normu varbūt kaut kādā ziņā Universitātes studentiem būs mazāk iespēju.

Tas laikam arī būtu viss.

A.Endziņš

Paldies. Vārds tiek dots Saeimas pārstāvim Ikvilda kungam.

Cik jums laiks būtu vajadzīgs? Desmit minūtes.

E.Ikvilds

Šīsdienas lietas izskatīšana liecina, ka nemaz tik vienkāršs tas jautājums nav. Un no tā, kas bija sēdes laikā uzklauts, materiālos pievienots, es varu izdarīt šādus secinājumus, kā arī tikko Cilvēktiesību biroja pārstāvis minēja, līdz brīdim, kamēr izglītības tirgū tika piedāvāti arī alternatīvi produkti juridisko studiju programmās, nebija konfliktu vai nevienam neraisījās konflikts, ka Latvijas Universitātes kaut kādā veidā savtīgi diskriminējoši acīmredzot attiecībā pret citiem šo pakalpojumu sniedzējiem izmanto šo stāvokli.

Nu līdzīgi būtu pēc analogijas, kā šobrīd ir enerģētikas tirgū, kur mums ir "Latvenergo" valsts uzņēmums un līdzīgi ir Latvijas Universitāte un viņš gan ražo, ģenerē, gan pārdod produktu, gan faktiski arī nosaka, iesniedzot tarifa izmaksas, pakalpojumu apmēru.

Jautājums ir, kā valstij ir jārikojas jeb likumdevējam šajā starpposmā kaut kur no 1996. gada, kad daudz maz sakārtojās likumdošana augstākās izglītības jomā līdz šim brīdim, kad mēs visi esam konkrētu lietu... Nu, risinājumi varēja būt dažādi. Viens risinājums, ko es jau šeit sarunā ar kolēģi minēju, ka faktiski šo funkciju varēja deleģēt kādai citai valsts institūcijai un līdz ar to novēstu to konflikta situāciju.

Diemžēl tiesas sēdes laikā neguva apstiprinājumu tas apgalvojums, ka esošā sistēma, respektīvi, studiju programmu akreditācija un jau ārvalstīs izsniegto dokumentu atbilstības

izvērtēšana ir korekta un saistoša citām personām. Ko tas nozīmē? Ka Informācijas centrs, viņš vienkārši atzīst, ka jā, Eduards Ikvilds tādā gadā ar tādu numuru diplomu ir ieguvis un viss. Ar to arī izsmeļošā informācija beidzas.

Un tā paša diploma nesējam vai turētājam vai apstrīdētājam tiesvedībā izmantojot savus resursus, vispārējā kārtībā ir jāapstrīd, vai cilvēks ir ieguvis kvalifikāciju, kādu kvalifikāciju, kāds ir tās apjoms un kvalitāte.

Savukārt programmu akreditācijas esošā kārtība nozīmē, ka lai varētu ar mazākām izmaksām... un izmaksas tās ir gan telpas, auditorijas, kopmītnes studentiem, mācību līdzekļi, profesoru algas, tehnisko darbinieku nodrošinājums, ērtāk ir vienkāršākas programmas pasniegt, vieglāk piesaistāmas, kuras ir plašākam pretendentu lokam un līdz ar to, ko mēs iegūstam? Programma ir biznesa jurists. Bet hipotētiski viņš ir tikpat konkurētspējīgs kā jurists, kas ir sagatavots darbam daudz plašākā lokā vairākās institūcijās. Nu tas līdzīgi būtu, ka ja mēs ieejam veikalā un mums pasaka, ka nu jāiztērē desmit lati... bērns nopērk konfektes par desmit latiem... cits pārtiku veselai nedēļai... Tāpat arī šeit. Ir programmas nosaukums - business, biznesa jurists. Un cilvēks ir diezgan lielus resursus ar savām maksām ieguldījis šajā programmas darbībā, šeit savukārt valsts ieguldot nodokļu maksātāju naudu, plus vēl piesaistot studiju... nu, kas neizkonkurēs budžeta grupās, līdzekļus... ir spiesti gatavot arī citām nozarēm juristus. Bet to prioritāro stāvokli izmanto vienlīdz gan... tā kā Cilvēktiesību biroja pārstāvis apstrīd, ka jāizmanto gan tām programmām ar to programmu beidzējiem, kas ir nepilnvērtīgas vai mazāk konkurētspējīgas programmas apguvuši, kā arī tās, kuras ir plašāka apjoma.

Par mehānismu un tā funkcionēšanu pārvaldes... Manā skatījumā esošā kārtība, ka SIA statusā jeb komerciestādes bez jebkādas juridiskas atbildības, respektīvi, tur nav nedz disciplinārā iespēja sodīšanā, tikai civiltiesiskā kārtībā materiāli iespējams ietekmēt šīs personas, kuras sniedz atzinumus, piedalās komisiju darbībā. Nav pilnvērtīga. Turpretī Latvijas Universitātē, šīs personas, kas sniedz atzinumus, viņas atbild kā amatpersonas, jums ir iespējas ietekmēt un ja interešu konflikts... viņām ir pilnīgi cits statuss. Personām, kuras nav guvušas gandarījumu viņām ir vieglāka iespēja apstrīdēt saskaņā ar manis minēto jau likumu Par iedzīvotāju sūdzību, priekšlikumu izskatīšanu valsts un pašvaldību institūcijās, turpretī šīs akreditācijas komisijas lēmumus nekur nevarēs apstrīdēt.

Par diskrimināciju. 91.pants, Satversmes 106.pants. Tas ir labs jautājums un es arī savā atbildes runā minēju, ka mums ir jāapzinās, kādā tiesiskā telpā mēs gribam nākotnē eksistēt. Ja mēs uzskatām, ka šīs ir reglamentētās profesijas un šeit jau bija pieaicinātā persona, kas apliecināja... piemēram, mediķiem, tas, ka tev ir diploms, vēl nenozīmē, ka tu vari strādāt šajā profesijā. Un tas ir visās tajās valstīs, kur darbojas šīs tiesību institūts, kur ir priekšraksti uzvedības, regulācija... savukārt man ir zināmas valstis, kur ir citi risinājuma modeļi un tiešām varbūt pietiek ar vidusskolas beigšanu un eksternā apgūtu kursu pie privātskolotāja vai internetā tagad mācoties tālmācības kursā un iet un kārtot eksāmenu attiecīgajās cunftēs. Jo cunftes ir pilnvarotas, valsts tur nepiedalās, viņi paši izvērtē, ko viņi savā lokā grib uzņemt. Tā kā mums ir amatniecības kamera. Jūs varat to pašu... no koka tur un izmantojot naglas, un paliek pāri skaidas un jūs pārdodat tajā pašā tirgū kā cunftes dalībnieks... bet cunftes dalībniekam tiek izvirzītas paaugstinātas prasības un ja viņš nav bijis zellis un nav nokārtojis eksāmenus, papildus eksāmenu, tad viņš vispār nevar tajā cunftē piedalīties un viņas vārdā šo produktu pārdot tirgū. Tā kā šeit ir jānošķir valstiskā regulācija, šo pašu korporāciju, pašpārvaldes institūciju darbība un tirgus, brīvais tirgus izglītības programmas piedāvājumā.

Mūsaprāt, esošā kārtība... nu nav neviena pierādījumā bijis, nav izskanējis šodien, ka Latvijas Universitātei būtu kaut kādas priekšrocības salīdzinājumā ar citām augstskolām. Taisni pretēji. Latvijas Universitātes mācībspēki, cik var redzēt, piedalās citu programmu izstrādē. Šīs

programmas tiek pielīdzinātas un bija jau minēts, ka ir identiskas faktiski... Kāpēc identiskas? Tāpēc, ka viņas tiek pārņemtas un tas ir ļoti labi.

Diemžēl šobrīd valstī nepastāv vienots standarts un kamēr šis standarts nebūs, nevarēs objektīvi izvērtēt nevienā - ne tiesu institūcijā, ne administratīvā kārtībā - vai tas diploms ir īstens, vai viņā saturs atbilst kaut kādiem sabiedrības interešu nepieciešamiem kritērijiem vai viņš ir individuāla rakstura. Šodien man bija aizrādīts, kāpēc es tik bieži pieminu to publisko tiesībspēju. Nu šeit pat man uz galda ir profesora Dišlera grāmata... 27.lapaspuse, tur otrā rindkopa... un tur tieši ir profesors jau 1930.gadā minējis, nu, tā atziņa viņam jau pirms tam acīmredzot ir bijusi, ka strikti ir jānorobežo, kādā gadījumā personai ir tiesībspēja un kādā gadījumā viņai ir rīcībspēja piešķirama. Dišlera kungs argumentējoši pierāda, ka indivīda tiesību aizsardzībai tiek ierobežots šis subjektīvais raksturs... nu, vēlēšanu tiesības, saistības, piemēram, karaklausības saistības... nodokļus maksāt... Turpretī rīcībspējas institūts tiek piešķirts atbilstoši tām kompetencēm un valsts pārvaldes sistēmas organizācijai, kāda pastāv sabiedrībā.

Jāatzīst, ka šajā posmā - divpadsmit gados - mēs neesam pilnībā... nu, mūsdienīgu, mūsu prasībām, ikdienas prasībām atbilstošu likumdošanu izveidojuši valsts pārvaldes iekārtā.

Tagad Saeimā tiek diezgan daudz pieņemti akti, ir iesniegts trešajam lasījumam Pārvaldes iekārtas likumprojekts, varbūt viņš tiks pieņemts vai netiks pieņemts. Redzēsim. Ja tur būtu atrunāts šis statuss, vai mācību iestādēm var būt papildus kaut kādas funkcijas deleģētas, kādā raksturā, kādā procedūrā, kāda ir atbildība... acīmredzot mums šodien nebūtu radusies šī diskusija un nebūtu jārisina strīds.

Paldies.

A.Endziņš

Paldies.

Vai lietas dalībnieki vēlas izteikt repliku? Cilvēktiesību biroja pārstāve? Nē.

Saeimas pārstāvis? Nē.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, nolēma, ka spriedums tiks pasludināts 4. jūnijā pulksten 10.00 Satversmes tiesas sēžu zālē.

Stenogrāfiste

M.Ceļmalniece

Tiesas sēdes sekretāre

E.Freimane